

Institucijska perspektiva na kult štovanja sv. Šime u Zadru

Vinković, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:192887>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru
Odjel za etnologiju i antropologiju
Sveučilišni diplomski studij
Etnologija i antropologija

Marija Vinković

**Institucijska perspektiva na kult štovanja sv. Šime u
Zadru**

Diplomski rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru
Odjel za etnologiju i antropologiju
Sveučilišni diplomski studij
Etnologija i antropologija

Institucijska perspektiva na kult štovanja sv. Šime u Zadru

Diplomski rad

Student/ica:
Marija Vinković

Mentor/ica:
izv. prof. dr. sc. Suzana Marjanić

Komentor/ica:
izv. prof. dr. sc. Mario Katić

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Marija Vinković**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Institucijska perspektiva na kult štovanja sv. Šime u Zadru** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 6. lipnja 2024.

Sadržaj

Uvod	1
Teorijski okvir	2
Metodologija	5
Tko je bio sveti Šime?	7
Crkva sv. Šime	9
Sveti Šime u crkvi svetog Šime	10
Autentifikacija sv. Šime	13
Blagdani, događaji i misna slavlja u čast svetog Šime	19
<i>Slavlje blagdana svetog Šime</i>	22
<i>Blagdan Svijećnice, Prikazanje Gospodinovo</i>	23
<i>Nedjelja ruža</i>	24
<i>Hodočanička subota</i>	25
<i>Zavjetni dani sv. Šime</i>	29
Svetište i turizam	32
Zaključak	35
Literatura	36
Prilozi	39

Institucijska perspektiva na kult štovanja sv. Šime u Zadru

Sažetak: Ovaj rad bavi se kultom i štovanjem sv. Šime u Zadru, ponajprije povijesnim pregledom i institucijskim mišljenjem te daljnjim razvojem sve do danas s posebnim fokusom na proslave blagdana i hodočašće u ovo svetište, turističko ili vjersko. Zadar, grad s dugom i bogatom poviješću, svojim svecima zaštitnicima i njihovim relikvijama nudi plodno tlo za istraživanje kompleksnosti kulta sv. Šime. Njegovo tijelo koje je staro oko 2000 godina, a u Zadru je od 13. stoljeća štovano, čuvano te i danas iskazuje veliki interes u zajednici. Posjetitelji dolaze zbog relikvija, sudjelovanja u blagdanskim slavljinama i obredima. Cilj istraživanja je uočiti bogatstvo duhovne baštine koje se prenosi generacijama. Korištenjem metode etnografskog terenskog istraživanja, uključujući intervju – razgovor sa svećenikom, župnikom župe sv. Šime i teologom, doc. dr. sc. Damirom Šehićem, promatranja sa sudjelovanjem i analizu dokumenata, prikupljeni su podaci o svakodnevnim misnim slavljinama, proslavama blagdana, hodočasničkim praksama i religijskim obredima u ovome kultu. Rezultati pokazuju da bitni elementi kulturnog identiteta kulta sv. Šime ostaju očuvani kroz aktivno sudjelovanje hodočasnika i vjernika u zajedničkim aktivnostima. Vjera i ustrajnost hodočasnika uvelike čine ovaj kult održivim i utječu na njegovo širenje, kako lokalno tako i šire.

Ključne riječi: sv. Šime, hodočašće, kult, svetište, vjerski turizam, institucijska perspektiva

Institutional perspective on the cult of veneration of St. Šime in Zadar

Summary: This paper deals with the cult and veneration of St. Šime in Zadar, primarily with a historical overview and institutional opinion and further development up to the present day with a special focus on holiday celebrations and pilgrimages to this shrine, whether touristic or religious. Zadar, a city with a long and rich history, its patron saints and their relics offers fertile ground for researching the complexity of the cult of St. Šime. His body, which is about 2,000 years old and has been in Zadar since the 13th century, has been worshiped, guarded and still shows great interest in the community. Visitors come for relics, to participate in holiday celebrations and rituals. The aim of the research is to observe the wealth of spiritual heritage that is passed down through the generations. Using the method of ethnographic field research, including the interview with the priest, pastor of the parish of St. Šime and theologian, Assoc. Ph.D. Damir Šehić, participant observation and document analysis, data was collected about daily mass celebrations, holiday celebrations, pilgrimage practices and religious rites in this cult. The results show that the essential elements of the cultural identity of the cult of St. Šime remains preserved through the active participation of pilgrims and believers in joint activities. The faith and perseverance of the pilgrims largely make this cult sustainable and influence its spread, both locally and abroad.

Keywords: St. Šime, pilgrimage, cult, shrine, religious tourism, institutional perspective

Uvod

Kroz povijest, religijski kultovi su oblikovali identitet zajednica diljem svijeta. Jedan od takvih kultova koji zauzima važno mjesto u kulturnom i vjerskom prikazu grada Zadra je kult svetog Šime. Sveti Šime, poznat i kao Sveti Šimun ili starac Šimun Bogoprimec, a u pravoslavnoj crkvi i Sveti Simeon, predstavlja značajnu figuru u Katoličkoj Crkvi, ali također je prisutan i u vjerovanju i praksi lokalnog stanovništva. Ovaj rad istražuje kulturne aspekte kulta svetog Šime u Zadru iz institucijske perspektive i povijesnim pregledom kako bi se bolje razumjela njegova uloga u formiranju identiteta zajednice, društvenih praksi i rituala. Zadar, kao povijesno bogato središte s kulturnim slojevima koji sežu stoljećima unatrag, nudi plodno tlo za istraživanje kompleksnosti kulta svetog Šime. Sveti Šime je važan kulturni simbol Zadra, čija se prisutnost osjeća na različitim razinama života jer osim što se tamo nalazi očuvano svečevo tijelo, sveti Šime je i jedan od pet zaštitnika grada Zadra te mu se pridaje posebna pažnja i odanost. Događaji, slavlja i hodočašća posvećena svetom Šimi, održavaju se svake godine te predstavljaju iznimno važne događaje u lokalnom kalendaru.

Tijekom ovih događanja svake godine, grad ili predio gdje je smještena crkva sv. Šime oživi uz hodočašća, procesije, misna slavlja, pučke pjesme i različita misna slavlja koje okupljaju lokalno stanovništvo ponajviše u župnoj crkvi, ali i posjetitelje iz drugih dijelova Hrvatske i svijeta. Tako Crkva, odnosno župnik koji je predstavnik te institucije pokušavaju doprinijeti širenju i održavanju ovog kulta. Povijesni kontekst također igra važnu ulogu u razumijevanju kulta svetog Šime. Grad Zadar ima bogatu povijest, obilježenu različitim vladarima, kulturama i religijama. Prisutnost sv. Šime u Zadru kroz stoljeća oblikovala je i mijenjala kulturološki izgled grada te ostavila dubok i trajan utjecaj na identitet njegovih stanovnika. Važno je istaknuti i socioekonomske aspekte kulta svetog Šime. Naime, turizam je jedan od vitalnih dijelova gospodarstva Zadra, a kult, crkva i svetište svetog Šime predstavljaju turističku atrakciju vjerskim turistima odnosno hodočasnicima koji s ciljem dolaze u svetište ili onim turistima koji usputno posjećuju i to mjesto. Posjetitelji su često zainteresirani upravo za doživljaj ovog kulta, ponajviše zbog relikvija te imaju mogućnost sudjelovanja u slavljinama blagdana i obredima posvećenima svetom Šimi, no na kraju časte i njegovo neraspadnuto tijelo. Kroz sve ove aspekte, istraživanje kulta svetog Šime u Zadru pruža uvid u složenost veza između religije, kulture, gospodarstva i povijesti te naglašava važnost kontekstualizacije religijskih fenomena u širem društvenom i kulturnom okviru. Jednako tako govori i Mirela Horvatin (2023: 165) gdje objašnjava kako su hodočasnička

mjesta vrlo složena mjesta u kojima se religija, povijest, kultura i društvo prožimaju i odražavaju u identitetu svetišta što ovaj rad na kraju i obuhvaća.

Teorijski okvir

Sociolog Émile Durkheim (2008: 26) objašnjava da religija predstavlja organizirani i sistematizirani skup pojava. Ove pojave, koje nazivamo religijskim, sastoje se od obveznih vjerovanja i određenih načina postupanja koji su povezani s objektima tih vjerovanja. Religiju se treba odrediti kroz određenu društvenu pojavu koja će kao i druge društvene pojave karakterizirati izvanjskim i prethodnim položajem u odnosu na pojedinačne svijesti. Nadalje, kult nije samo sustav simbola koji izražavaju vjeru, već skup metoda kojima se vjera redovito stvara i obnavlja (ibid.). O kultu govori kako on može biti negativan i pozitivan. Negativni kult jest onaj koji sadrži različite zabrane, uzdržavanja i odricanja koja na neki način, na religijskoj razini trebaju očuvati sveto od nedoličnih dodira s profanim, dok je s druge strane pozitivan kult onaj koji podrazumijeva neke djelatne činove što mogu biti prinošenja žrtava ili prinuda, molitve, komemorativni i reprezentativni obred i slično. Iz pozitivnog kulta možemo zaključiti da se vjernik uvijek nastoji sjediniti sa svojim bogom, a uz pomoć simbola Durkheim iščitava vrhunac individualne interiorizacije kolektivne svijesti, što je u ovome slučaju kult svetoga Šime.

Naime, profesorica religijskih znanosti na Sveučilištu Santa Clara, Catherine Bell (1997: 207) objašnjava da kultovi sebe ne vide u suprotnosti s određenom uspostavljenom skupinom nego općenito na društvo u cjelini. Kultovi često uključuju zajedničke životne aranžmane. Vjerojatno će biti večernjih okupljanja za poučavanje, otkrivanje i prorokovanje, za dijeljenje, ispovijedanje, discipliniranje ili meditaciju i zajedničko pjevanje. Idiom „obitelji“ ima smisla u ovom kontekstu i također je legitimna uloga koju igra dominantni vođa, analogno tome shvaćen kao otac ili majka grupe. Kultovi su važni zbog njihovog kreativnog utjecaja na konvencionalnije oblike religije iako malo njih prerasta u „potpune religijske pokrete“. Obično se javljaju na marginama društva, iako kultovi u uspješnim zajednicama srednje klase pružaju granična antistrukturalna iskustva poput osjećaja zajedništva, inverzije i eksperimentiranja koji su potrebni za obnovu struktura glavne struje kulture. Povijesni dokazi sugeriraju da su kultovi možda oduvijek obavljali ovu funkciju i kao takvi bili su neophodni za bogatstvo religijskih kultura.

Kada je riječ o kultu u katoličanstvu, Durkheim (2008: 96) govori da svaka homogena skupina svetih stvari često postaje organizacijsko središte oko kojega se kreće skupina vjerovanja i obreda odnosno neki posebni kult. Kršćanstvo, odnosno katoličanstvo dopušta

postojanje i slavljenje Bogorodice, anđela, duša umrlih i svetaca. Tu se potvrđuje činjenica da se religija ne svodi samo na jedan kult već ona može biti skup više njih odnosno sastoji se od sustava kultova koji imaju određenu samostalnosti. Takva samostalnost može biti promjenjiva te se kultovi hijerarhiziraju prema nekom dominantnijem kultu, a na kraju se mogu stopiti u jedan.

Fenomenolog religije Mircea Eliade (2002: 15-16) u svome djelu *Sveto i profano* objašnjava kako je čovjek *homo religiosus* odnosno da žeda biti pod maskom svetoga. Takav čovjek teži životu u središtu svijeta, u blizini bogova. Nadalje, *homo religiosus* čitav je svijet i život sakraliziran te da sveto doživljava u obliku različitih hijerofanija fenomena koji otkrivaju svete stvari¹ poput vremena, prostora, nastamba, vegetacija, tijela i slično. Ono što M. Eliade zaključuje po pitanju svetoga jest da je ono u razmišljanju *homo religiosus* prvobitno transcendentno, no ono svojim iskoracima u svijetu posvećuje i daje svrhovitost prirodi. Paradokсно, sveto je takozvana duša svijeta, dok s druge strane njegova unutarnja svrha nije ni svijet niti je od svijeta. Ono je ključno za ljudski život jer pruža smisao, orijentaciju i povezanost s transcendentnim.

Nadalje, pojam religijskog hodočašća podrazumijeva „osobno putovanje, fizičko ili metaforičko, kojim se ostvaruje subjektivno hodočasničko iskustvo – iskustvo blizine svetoga i neposredovane komunikacije s njim – a koje na hodočasnika ima transformativan učinak“ (Belaj M. 2012: 7) te se ono najčešće događa u nekom svetom mjestu, svetištu za koje se smatra da je posebnije, drugačije od nekog drugog fizički sličnog mjesta. „Hodočašće je čin i proces. Ono je kompozicija imaginacije, simbola, vjerovanja, praksi, iskustava. Ono je prostor za ostvarenje ideje o svetomu i prostor transformacije osobnog identiteta, no ono zrcali i društvene procese i povijesna zbivanja, prostor je za iskazivanje političkih ideja i odnosa moći, ono dodiruje ekonomiju itd.“ (ibid.). Kulturni antropolozi hodočašće interpretiraju kao kulturom uvjetovanom stvarnosti kao proizvod kulture. Oni prate prakse, značenja i predodžbe povezane s kulturnim i osobnim životom čovjeka (Belaj V. 1991: 159).

Prema Marijani Belaj (2012: 13) pojam *hodočašće* može se interpretirati iz nekoliko perspektiva i njihov broj nije konačan. U religijskom smislu ono označava pokloničko putovanje iz religioznih razloga na sveto mjesto. Isto tako hodočašćem se mogu nazvati određene stvari poput ronilačkih zarona do kipa sv. Nikole ili hodočašća političara do određenih spomenika. Riječ *hodočašće* se koristi u pohodima turista u Hrvatsku ili pak dolasci navijača na nogometne stadione. Takva hodočašća se nazivaju sekularnim i ona ne

¹ Onaj što otkriva svete stvari <https://www.enciklopedija.hr/clanak/hijerofant> Hrvatska enciklopedija

moгу dati religiozni smisao životu, odnosno nemaju transformativni potencijal. Također, važno je naglasiti da postoji promjenjiva granica između hodočašća i turizma, posebice u postmodernom vremenu gdje se prostori preklapaju (Belaj M. 2012: 15).

Vitomir Belaj (1991: 160-161) osmišljava model za istraživanje hodočašća gdje da bi se neko hodočašće istražilo treba razmotriti nekoliko važnih odrednica koje uključuju: motivacija uvjetovana općim ili osobnim razlozima (zahvala, molba, pokora, oprost), sudionici (obiteljsko, pojedinačno ili organizirano), put (način kretanja, udaljenost, oznake), cilj (relikvija, slika, kip, čudotvorno spomen-mjesto, grob), predmet štovanja (čudotvorne replike prikaza svetaca), oblici izražavanja pobožnosti (žrtve, molitve, obilaženje, ljubljenje, darovi, dodirivanje), izvanvjerske funkcije hodočašća (turizam, zabava, trgovina), uspomene na hodočašće (suveniri, usmena predaja, sjećanje) koje se odnose sa sobom pri povratku s hodočašća. Kroz ovaj rad nastojat ćemo kontekstualizirati svaku od navedenih u kontekstu kulta štovanja sv. Šime. Ovaj način pristupa istraživanju može se usporediti i pristupom Edith Turner (1987: 328) gdje je primijenila odrednice interpretacije van Gennepove obrede prijelaza koji obuhvaćaju tri stupnja. U ovom slučaju prvi stupanj, separacija bi bio početak putovanja odnosno odlazak na hodočašće; drugi, tranzicija obuhvaća put i boravak u svetištu i treći ili reagracija, napuštanje svetišta i odlazak kući.

Nadalje, Jasna Čapo Žmegač (1991: 21) svoj pristup temelji na istraživanju povjesničara religije Williama A. Christiana (1989)² gdje se tipovi pobožnosti dijele na dva tipa, onaj gdje su prisutni kipovi i slike i onaj gdje sveci imaju simboličku narav. Tu se također vežu i različite molitve odnosno molitve koje ispunjavaju godišnji ciklus i instrumentalne molitve, a druge su one za oprostjenje grijeha i molitve za spas. Nadalje, Čapo Žmegač (1991: 22) navodi zavjet kao dio hodočašća kao sredstvo kontakta svetog i čovjeka i kao način komunikacije. To se obično definira kao uvjetna obveza koja određuje koje će uzajamne radnje osoba koja moli božanstvo izvršiti u slučaju pozitivnog odgovora na molbu. Zavjeti mogu uključivati plaćanje misa, darivanje cvijeća i milostinje, hodočašća, različita trpljenja poput bosonogog hodanja ili klečanja. Jednako tako mogu biti i materijalni predmeti koji se ostavljaju u svetištu (štake, kopije ozlijeđenog dijela tijela i slično). Onaj najčešći način zavjeta je molitva „kojom se obavljanje neke pobožnosti u slavu Boga uvjetuje pozitivnim rješenjem moliteljeve molbe“ (ibid.). Zavjeti su tako molbe svecu kao način umilostivljenja sveca prema molitelju i poticanja na djelovanje ili kao zahvala za ranije izmoljenu i ispunjenu molbu. To ujedno može značiti i kao znak uspješne komunikacije između sveca i čovjeka odnosno božanstva i molitelja.

² Christian, William A., jr.: Folk Religion, *The Encyclopedia of Religion* V, ur. Mircea Eliade, Macmillan Publishing Company, New York, 1987, str. 370-374.

****Person and God in Spanish Valley*, Princeton University Press, Princeton, 1989, II. prošireno izdanje.

Čapo Žmegač (1991: 35) u svojem istraživanju zaključuje kako su najčešći zavjeti oni u smislu molbe za bilo kakvu vrstu pomoći, bila ona preventivna ili u trenutku potrebe gdje za uzvrat vjernik obećaje da će obaviti neku pobožnost. Međutim, vjerniku ovdje ne uvjetuje izvršenje svojeg obećanja odnosno ne određuje kada će obaviti svoj zavjet, no u svakom slučaju ono treba biti prije izvršenja pomoći. Drugi najčešći zavjeti jesu oni u smislu zahvale gdje vjernik zahvaljuje za božju pomoć. Ovaj zavjet ima kondicionalni oblik, odnosno ako se pomoć dogodi, vjernik odlučuje obaviti neku pobožnost kao zahvalu, odnosno nakon božje intervencije. Postoji i treći oblik zavjeta, a to je pokora. Kada se nešto loše dogodi vjerniku, to se gleda kao na kaznu, te je potrebno iskupljenje.

John Eade (2018: 1-6) objašnjava da u rimokatolicizmu ne postoji jedna definicija hodočašća. Sudionici rimokatoličkih teoloških rasprava tijekom stoljeća priznali su popularnost hodočašća, tj. putovanje do i od svetih mjesta (svetišta) i obavljanje obreda na tim mjestima. Hodočašće je proces kretanja i bavljenja svetim koji uključuje interakcija između mjesta, osobe i raznih praksi koje uključuju, na primjer, osjetila, materijalnu kulturu te usmenu i pisanu tradiciju. Proučavano u kontekstu svjetskih religija, jasno je da hodočašće uključuje daleko više nego religijske procese. Posebnu pozornost treba obratiti na odnos između religijskih i nereligijskih (ekonomskih i političkih) procesa. Također je postalo jasno da iako mnogi mogu napraviti oštru razliku između "hodočasnika" i "turista", oni se ne odražavaju nužno u onome što ljudi govore i čine. Oni također mogu otići negdje te s tog mjesta uzeti uspomenu i vratiti se kući s nečim na što će ih podsjećati na njihov posjet, odnosno fotografije, suveniri, razglednice, „sveta“ voda ili kamen. Povratak kući također može uključivati osjećaj da se osoba na neki način promijenio zbog putovanja i boravka, koliko god kratko ono trajalo.

Metodologija

U ovom istraživanju koriste se metode intervjua i terenskog istraživanja kako bi se stekao uvid u različite aspekte kulta, uključujući povijesni razvoj, obrede i prakse pobožnosti. Ovaj rad također istražuje kako danas funkcionira i na čemu se temelji kult svetog Šime u Zadru koji se kroz povijest donekle mijenjao. Posebna pažnja posvećuje se i ulozi crkvenih institucija u očuvanju i promicanju kulta te dinamici odnosa između vjerske tradicije i sekularnih trendova. Kroz ovo istraživanje, cilj je uvidjeti institucijsko razmišljanje i razumijevanje kulta svetog Šime u Zadru te povijesni pregled kulta.

Ono što me potaknulo na istraživanje ovog mjesta, događaja i na kraju samih relikvija ovog sveca jest činjenica da mi je do nedavno sve to bilo nepoznato. Naime, mojim dolaskom

u Zadar prije 6 godina započelo je i upoznavanje s gradom, između ostalog i crkvi. Crkva svetog Šime je uvijek bila spomenuta, no dugo vremena nisam odlazila tamo već sam samo prolazila pored nje s obzirom na to da se nalazi u centru grada. Tek prije godinu ili dvije sam prvi puta ušla u crkvu. Ono što me najviše iznenadilo jest položaj svetohraništa na bočnom oltaru, a iza glavnog oltara je bila nekakva škrinja, odnosno uzvišeniji položaj nečega sporednog u crkvi kao Kući Božjoj. Do tada još uvijek nisam znala što ona predstavlja. Kroz neko vrijeme sam saznala da su tamo položene relikvije svetog Šimuna o kojemu nisam imala nikakvog saznanja tko je i što je on bio. Kako sam češće dolazila u tu crkvu, primijetila sam mnoštvo vjernika koji dolaze na mise te nakon mise ostaju i uspinju se do tog tijela iza glavnog oltara crkve. To me još više zainteresiralo jer sam htjela saznati što to toliko privlači različite osobe, između ostaloga i turiste koji strpljivo čekaju u redu kako bi vidjeli prikazano. Uključivanjem u zajednicu i upoznavanjem ljudi koji su se kretali u krugovima te crkve odnosno župe saznala sam pojedinosti o svecu i relikvijama, također i o iskustvima vjernika koji čvrsto vjeruju u autentičnost i pomoć koju dobivaju od sveca. Neko vrijeme nisam prilazila relikvijama, tek za potrebe pisanja ovog diplomskog rada, kako bih dobila dojam o onome što prolaze vjernici kada dodiruju i mole ispred škrinje svetog Šime. Vjernici svetog Šimu promatraju kao zaštitnika bolesnih, trudnica i djece te su vjerojatno iz tih razloga u crkvi prisutni ljudi svih dobnih skupina i profila.

Kako bi se došlo do što relevantnijih i korisnijih informacija proveden je razgovor sa svećenikom, župnikom župe sv. Šime i teologom, doc. dr. sc. Damirom Šehićem koji mi je također dao uvid u župnu biblioteku. Korištena je metoda polustrukturiranog intervjua, što omogućava slobodniju komunikaciju između istraživača i sudionika istraživanja te stvara atmosferu koja više nalikuje razgovoru ili konverzaciji. Prema S. Potkonjak (2014: 72), metoda polustrukturiranog intervjua omogućuje detaljniju analizu problema istraživanja putem postavljanja širokih pitanja koja postupno vode istraživača od općih tema do specifičnih aspekata koji mogu biti relevantni. Krenulo se od osnovnih pitanja te se kroz razgovor tema proširuje i dolazi do bitnih detalja i prepričavanja situacija koje uvelike mogu pridonijeti ovom istraživanju. Nadalje, osim provedenog intervjua i bibliografskih zapisa, koristila se i metoda terenskog rada što uključuje moj boravak na nedjeljnim svetim misama, hodočasničkim subotama, blagdanima i vremenu nakon misnih slavlja kada vjernici odlaze bliže škrinji sv. Šime, te sam ujedno postavljala nekoliko pitanja i vjernicima i/ili turistima koji su pohodili svetište. Naime, bilo je potrebno provesti neko vrijeme u samoj crkvi, na obredima, slavljinama i događanjima koji su bitno vezani uz svetog Šimu kako bi se moglo slikovito prikazati i vidjeti što sv. Šime predstavlja i znači vjerskoj zajednici koja štuje njegov kult.

Tko je bio sveti Šime?

Sveti Šime, poznat još i kao Šimun, Simeon ili Šimun Bogoprimac, posebno u lokalnoj zajednici gdje se svi nazivi isprepliću, bio je istaknuta figura u kršćanskoj tradiciji, čije se životno djelo prema Evanđeljima dogodilo u povijesnom vremenu Isusova rođenja. Opisivan kao starac i pobožan čovjek, Šimun je bio vjernik koji je dugo čekao dolazak Mesije i utjehu Izraelovu. Prema biblijskom izvještaju u Lukinom evanđelju (Lk 2, 25-35) Šimun je bio prisutan u hramu kada su Isusovi roditelji došli donijeti svoje dijete, prema židovskom običaju čišćenja nakon rođenja. Inspiriran Duhom Svetim, koji mu je objavio kako neće vidjeti smrti, dok ne vidi Pomazanika Gospodnjeg (Lk 2, 26), Šime je prepoznao Isusa kao Mesiju i uzeo ga u svoje ruke, izgovarajući molitvu koja se danas koristi u liturgiji Katoličke Crkve poznatu kao *Nunc dimittis*. Ovaj susret u hramu predstavlja ključan trenutak u životu svetog Šime. Njegova predanost Bogu i vjera u ispunjenje Božjih obećanja omogućili su mu da prepozna Isusa kao obećanog Spasitelja. Njegove riječi, „Sada možeš, Gospodine, u miru otpustiti svoga slugu, po svojoj riječi.“ (Lk 2, 29), odražavaju njegovu spremnost da napusti ovaj svijet nakon što je doživio obećanog Mesiju. Sveti Šime tako postaje primjer vjernosti i predanosti, te svjedok Božje vjernosti prema svom narodu. Njegov susret s Isusom u hramu simbolizira ispunjenje starozavjetnih proročanstava i početak novog vremena spasenja. Svojim primjerom, Šime potiče vjernike da se otvore Božjem djelovanju u svom životu i da budu spremni prihvatiti Krista kao svojega Spasitelja.

Naime, pri prikupljanju više informacija o životu ovog sveca dolazi se do određenih problema. Povjesničar Trpimir Vedriš (2019: 1) objašnjava kako je vrlo rijetko da je neka srednjovjekovna hagiografija dovoljno sačuvana da bi se mogla napraviti rekonstrukcija kulta u odgovarajućem opsegu uz sva bogatstva koja može pružiti poput hagiografskog, liturgijskog i tradicijskog izričaja. On ističe Zadar i zadarske svece poput sv. Anastazije i sv. Krševana te jedine dostupne izvore poput mjesnog kalendara ili ikonografije nekog sveca. To se može reći i za hagiografiju sv. Šime o kojemu ne postoji puno zapisa o njegovu životu, čudima i slično, tek nekoliko u župnoj biblioteci o slavljinama, blagdanima i prijenosu relikvija. Prvobitno jer ga se ne smatra srednjovjekovnim niti mučenikom, već biblijskom osobom odnosno likom koji je živio prije 2000 godina, te svoj život nije proveo na našim područjima, nego je posthumno počeo „djelovati“.

Nadalje, prema kazivanju župnika Šehića, važno je poznavati razdoblje kada su se vrlo često prenosile relikvije svetaca s istoka na zapad, odnosno iz Svete zemlje prema zapadnim gdje je svaka komuna, svaki grad ili grad država htjeli imati svoga zaštitnika koji je bio moćan, odnosno bio prepoznat kao drugačiji te onaj koji je živio prema Božjim naukama.

Imati nešto tako važno bio je znak moći, identifikacije i pripadnosti te na kraju i osjećaj subordiniranosti i zaštite s određenim likom. Kako je onda tijelo dospjelo zadarsku crkvu, kojega spominje i evanđelist Luka, prije 2000 godina?

Postoje dvije identične legende o tome kako su moći odnosno relikvije sv. Šime pristigle u Zadar u 13. stoljeću, odnosno 1273. godine koje se razlikuju po sitnim detaljima o tome tko ga je prevezio, plemić, križar ili trgovac. No, kako bilo, brod u jednom trenutku zahvaća oluja te pod prisilom mora pristati u Zadar. Putnik koji je nosio tijelo, morao je boraviti van Zadra, zbog mogućih bolesti koje su tada harale, te je za tijelo koje je prenosio rekao da je njegov preminuli brat te ga privremeno zakopao u vrtu. Tada putnik umire, a redovnici samostana u kojemu je putnik boravio iz dokumenata saznaju istinu o tijelu te ga unesu u grad³. Tako i Josip Faričić (2014: 40) objašnjava da tijekom ovih i sličnih legendi o prijenosu tijela sv. Šimuna odgovaraju istočnojadranskom plovnom putu toga razdoblja iz zemalja Bliskog Istoka prema području Mediterana i Jadrana, uključujući prostor Zadra i Dubrovnika.

Nadalje, sveti Šime se također spominje i kao jedan od zaštitnika grada Zadra. Naime, kako navodi povjesničar umjetnosti, Antun Travirka (2003: 12), Zadar je živi spomenik različitih vremenskih razdoblja i kultura, pa tako i crkvi koje nose imena različitih svetaca. Tijekom mnogo stoljeća grad Zadar je stvarao zaštitu od četiri sveca, sveti Šime, sveti Krševan, sveta Stošija i sveti Zoilo. Tako župnik Šehić objašnjava:

Naime kult zadarskih svetaca je onaj koji je kroz povijest rastao, modificirao se i ima svoju razložnost. Naime, pojedini sveci su bili akronimi u pojedinim vremenima i sigurno da sveti Šime od svoga dolaska do danas baštini jedan vrlo snažan kontinuitet i on je uvijek bio možemo reći, pučki svetac koji je okupljao i obične ljude i one koji su dolazili u prolazu do toga grada, ali također i hodočasnike koji su išli prema svetoj zemlji, budući da je biblijski lik, to je vrlo interesantno. (Šehić)

Prema njegovu kazivanju, sveti Krševan je bio vojnik i učitelj svete Stošije, no u određenom trenutku povijesti, u svojoj ikonografiji sveti Krševan biva posjednut na konja. Zaključak bi mogao biti da je u tom trenutku Zadar trebao vojnika, zaštitnika odnosno konjanika, te ga danas takvog vidimo i na zastavi grada Zadra. Nadalje, sveta Stošija popularnost stječe mučeništvom za vrijeme prvih kršćana. Posljednji, sveti Zoilo, prema T. Vedrišu (2019: 164) štovan je kao ispovjedatelj (*confessor*). Također, on u svome istraživanju

³ Gradska knjižnica Zadar, Ars memoriae, Sveti Šime https://www.gkzd.hr/zadaretro/ars_memoriae/sveti-%C5%A1ime

(2019: 337) naglašava kako su vremena dolaska relikvija i podrijetlo kultova sv. Anastazije i sv. Krševana u Zadru jako dobro zabilježena u povijesnim zapisima i tekstovima što omogućuje njihovu povijesnu točnost.

Crkva sv. Šime

Kako bi se moglo doznati što više o tradiciji i štovanju kulta svetog Šime, potrebno je saznati na koji način je ta tradicija nastala baš na ovome mjestu. Trpimir Vedriš (2019: 332) objašnjava kako je lakše odrediti vrijeme dolaska relikvija u grad nego sam početak kulta. Sam dolazak relikvija ne znači nužno i početak stvaranja kulta posvećenog nekom svecu, u njegovom slučaju sv. Anastazije i sv. Krševana. Nadalje, u razgovoru sa župnikom Šehićem, on objašnjava povijest same crkve⁴ i opisuje važne događaje koji su pridonijeli nastanku. S obzirom da crkva ne nosi oduvijek naziv koji ima danas, župnik objašnjava sami početak izgradnje crkve i njezinu lokaciju:

Crkva svetoga Šime je u početku bila crkva Svetoga Stjepana i taj titular svetoga Stjepana nije nimalo neobičan budući da je sveti Stjepan protomartir ili prvomučenik. Bio je onaj kojega su mnoge ranokršćanske zajednice uzimale kao svojega zaštitnika. (Šehić)

Do promjene titulara na ovoj ranokršćanskoj crkvi došlo je 1632. godine kada je ona postala skrovište relikvija zadarskog sveca, svetog Šime. Naime, nekadašnja bazilika sv. Stjepana tada dobiva povlasticu zborne crkve kada su, prema svim ovlastima, obvezama i primanjima preselili svećenstvo crkve sv. Marije Velike, koja je srušena 1570. godine zbog oslobađanja prostora za izgradnju tada neophodnih utvrda grada na području današnjeg Grada. Crkva tada, zbog velikog obzira prema čudesnim moćima, postaje zborna crkva odnosno postaje župa. Sama ta odluka povećala je sjaj i slavu ovoj crkvi i dala joj još veću mogućnost i poticaj u štovanju sveca, sv. Šimuna (Bianchi, 1877: 64). Kako župnik Šehić dalje objašnjava:

Ona je sada cijela orijentirana prema kultu svetog Šime, evo ga, i to upravo vidimo u tom velebnom oltaru koji se nalazi upravo u sredini samoga svetišta kojega drže dva barokna anđela koja su salivena od bronce i dakle stepenice koje se penju prema samoj škrinji i na neki način omogućavaju hodočasniku da pogleda samu škrinju. (Šehić)

Isto navedeno potvrđuje i Vežić (1989: 5) gdje objašnjava da tada najnovija istraživanja proučavanog područja kasnoantičkog Iadera otkrivaju grad Zadar kao značajno

⁴ Vidi prilog 1.

središte starokršćanske kulture u Dalmaciji. Zasebna su cjelina upravo bazilike koje čine baštinu kao spomenici kršćanske kultne arhitekture. Tu se posebno ističe crkva sv. Šime, koja je unatoč svim mijenama tijekom prošlosti uspjela dobro sačuvati ostatke trobrodne bazilike.⁵ Ujedno, zahvaljujući srednjovjekovnim zapisima, poznat je i njen stari, prvotni titular odnosno bazilika sv. Stjepana. Bazilika je podignuta tijekom 5. stoljeća što pokazuje pojedina arhitektonska rješenja i oblici koji nalikuju onima iz razdoblja kasnoantičke Italije i Makedonije.

Naime, najvažniji događaj kroz povijest ove crkve svakako je prijenos moći odnosno relikvija svetog Šime iz jedne crkve u drugu, gdje se i danas čuvaju njegove moći.

Sveti Šime u crkvi svetog Šime

Kada se u crkvu uđe s glavnih ulaznih vrata, pogled odmah pada na oltar odnosno na postolje iza oltara. Naime, na velebnom postolju, uzdignutom od oltara nalazi se škrinja obložena srebrom u kojoj je polegnuto svečevo tijelo.⁶ S lijeve i desne strane stoje dva velika barokna anđela⁷ od bronce koja metaforički pružaju zaštitu te na rukama nose srebrno-zlatnu škrinju sv. Šime.⁸ Pristup škrinji je vrlo dostupan,⁹ jer do uzdignutog postolja moguće se popeti stepenicama te dotaknuti ili vidjeti relikvije. Relikvije svetog Šime, koje uključuju njegove ostatke odnosno njegovo neraspadnuto tijelo¹⁰ kako potvrđuje i župnik crkve:

To je tijelo, dakle starca, u dubokoj starosti koje je dakle, njegova promjena je naravno morfološka budući da je staro 2000 godina međutim ono je cijelo sačuvano. Nije raspadnuto. Njegov izgled bi se najviše mogao usporediti s nekakvom viđenom mumijom, međutim on nije mumificiran.

(...)

On je jednostavno tijelo koje se osušilo a nije se raspalo. Dakle, proces raspadanja nije u tom tijelo nastupilo na onaj redovan biološki način gdje bi se tijelo jednostavno raspalo do kosti ili bi koža nekako iščezla. Kod njega čak vidimo i te mekane, hrskave dijelove na primjer uši gdje se nalaze još uvijek sačuvane, doduše, ne u izvornom obliku, ali se vide dakle, te hrskavice ušiju koje su sačuvane(...) (Šehić)

⁵ Vidi prilog 2.

⁶ Vidi prilog 3.

⁷ Vidi prilog 4.

⁸ <https://www.svetiste-sv-sime.com/o-svetistu/> Svetište sv. Šime

⁹ Vidi prilog 5.

¹⁰ Vidi prilog 6.

Kako je zapisao u Carlo Federico Bianchi (1877: 43) godine 1285. tijelo svetog Šimuna doneseno je u Zadar i položeno u crkvu sv. Marije Velike. Prema povijesnoj predaji, prije nego li je tijelo dospjelo u crkvu sv. Šime, ono je doneseno i skriveno u crkvici sv. Ivana Krstitelja, koja je nekoć bila u varoši sv. Martina odnosno u utvrdi Forte (Bianchi 1877: 421). Takvo očuvano tijelo predstavlja vrlo važan element duhovnog naslijeđa u Crkvi. Naime, najvažnija stvar, uz samo tijelo sveca jest njegova škrinja koja se čuva u crkvi posvećenoj njemu dok ona čuva njega. Škrinja sadrži relikvije, odnosno potpuno sačuvano, tijelo sveca poput mumije. U crkvi posvećenoj svetom Šimi, škrinja postaje središnje mjesto hodočašća i molitve, privlačeći vjernike, prvobitno iz zadarske nadbiskupije, a tek onda iz drugih područja. Za mnoge vjernike, posjet ovakvoj svetoj relikviji predstavlja duhovno iskustvo puno molitve, pokore i traženja duhovne snage ili iscjeljenja. Škrinja svetog Šime postaje simbol duhovne povezanosti s njegovim životom i naslijeđem te predstavlja mjesto gdje se vjernici obraćaju svetom Šimi u svojim molitvama i potrebama. Iako su relikvije svetog Šime možda tisućama godina stare, vjernici i dalje odaju počast ovom svecu kroz svoje molitve i hodočašća. Naime, to je vidljivo u brojnim dolascima vjernika na svete mise, hodočasničke i zavjetne pohode te obilasku škrinje te ponovnom vraćanju na ovo mjesto koje smatraju svetim.

Škrinja je također i jedan od najvrjednijih eksponata zadarske srednjovjekovne umjetnosti te je i službeno proglašena spomenikom kulture nulte kategorije svjetskog značenja. Škrinja, sama po sebi načinjena je od cedrova drveta i obložena pozlaćenim i srebrnim pločama, a izvana i iznutra je oslikana reljefnim prizorima tehnikom iskucavanja.¹¹ Kada je škrinja otvorena, kroz kristalno staklo prikazuje neraspadnuto tijelo sv. Šime koje je prekriveno i umotano u izvezenu pregaču s biserima iz 15. stoljeća i ćirilničnim slovima koje je ujedno bilo dar srpskog despota Brankovića.¹²

Jednako kako postoji legenda o tome kako je tijelo svetog Šime dospjelo u grad Zadar, tako postoji i o tome kako je nastala škrinja u kojoj se čuva svečevo tijelo i dan danas. Naime, prema Bianchi (1877: 48) donatorica sarkofaga ili škrinje bila je kraljica Elizabeta odnosno hrvatsko-ugarska kraljica Elizabeta, žena kralja Ludovika Velikog Anžuvina. Legenda datira iz 1371. godine kada je kraljica, potaknuta osobitom pobožnošću prema čudotvornim moćima sv. Šime i još mnogim milostima koje je od njega primila, naručila izradu sarkofaga i to glavnom graditelju, takozvanom Franji iz Milana. Da bi ga napravio bilo je potrebno nekoliko godina s obzirom na veličinu same škrinje. Franjo iz Milana je bio zadarski zlatar, te je u

¹¹ Vidi prilog 7.

¹² <https://www.svetiste-sv-sime.com/o-svetistu/>

svojoj zlatarskoj radnji izrađivao sarkofag sa suradnicima.¹³ Dalje župnik u provedenom intervjuu objašnjava:

To više nisu bili samo kaleži, križevi i tako dalje. To je bio jedan velik rad kojeg je on radio inicijalno sa 250 kilograma srebra¹⁴. On je to uistinu i napravio i on se potpisao o tekstu gotike, iza se nalazi potpis. (Šehić)

To dokazuje i natpis¹⁵ na samoj škrinji gdje je zlatar koji ju je izradio, majstor Franjo, gotskim slovima ispisao odnosno urezao natpis na latinskom jeziku koji u prijevodu na hrvatski glasi¹⁶:

„Ovdje, u ovoj škrinji, koju je da izvrši svoj zavjet darovala moćna, slavna i uzvišena Elizabeta mlađa, vladarica Ugarske, počiva u miru Šimun Pravednik, koji je na svojim rukama držao Isusa, rođena od Djevice. Ovo djelo učinio Franjo iz Milana 1380.“

Dalje slijedi spomenuta legenda koja opisuje Elizabetin doticaj sa svečevim tijelom¹⁷:

Kad je to završio, ona kad je to napravila jednostavno htjela imat nešto za sebe i uzela je prst svetoga Šime i jednostavno poludila dok ga nije vratila natrag, evo ga. I da su iz njezinih grudi počeli izbijati crvi. To je kao predaja, legenda... (Šehić)

Zanimljivo je napomenuti kako je upravo ta legenda prikazana na zidnim slikama koje okružuju oltar i sarkofag u crkvi svetog Šime¹⁸.

Zato u tomu svetom Šimi vidimo taj veleban oltar koji je podignut za njega. Vidimo tu dakle predivan sarkofag koji je napravljen od zlata i srebra, ali također i ulje na platnu, dakle slike koje se nalaze na svetištu koje doduše nedostaju neke od njih. Dakle, mi sada u svetištu imamo, tri slike koje su koje govore o svetom Šimi, dakle to su lijevo i desno od samog sarkofaga uske, vertikalne slike koje se nalaze i govore o prikazanju u hramu. Jedna prikazuje dakle dolazak Svete obitelji u hram, a druga prikazuje primanje samog starca Šimuna, a na desnoj strani dakle kada gledamo prema sarkofagu svetog Šime nalazi se jedna slika koja pokazuje, dakle Šimina čuda ili neki kažu Elizabetino ludilo. Zašto? Jer ta slika prikazuje

¹³ <https://www.info.hazu.hr/povijest/skrinja-sv-simuna/>

¹⁴ Prema službenim stranicama svetišta (<https://www.svetiste-sv-sime.com/o-svetistu/>), vrijednost škrinje je 1000 maraka srebra, oko 250 kilograma srebra, a danas teži oko 343 kilograma srebrnog i pozlaćenog lima.

¹⁵ Vidi prilog 8.

¹⁶ <https://www.svetiste-sv-sime.com/o-svetistu/>

¹⁷ Objašnjava ga i Prijatelj Pavičić I. (2016: 91) gdje navodi opis naslikanog događaja prema pjesmi iz 20. stoljeća; Prijatelj Pavičić, I. 2016. „Prilog poznavanju ciklusa slika posvećenoga sv. Šimi iz crkve sv. Šime u Zadru.“ *Croatia Christiana periodica*, 40 (78): 83-103.

¹⁸ Vidi prilog 9.

dakle kako, Elizabeta u nekakvom stanju transa ili nekakvoga velikog šoka gdje pokazuje na svoje grudi...(Šehić)

Što je još prikazano na slikama je i mrtvac koji je oživio, bolesne ljude i cijeli gradski prikaz uz dvorske lude, stanovnike tog vremena obučeni u odjeću. Također, osim Elizabete kao donatorice koja je prikazana, uz nju je i tadašnji biskup Vicko Zmajević koji je izrazito važan i poznat za grad Zadar. Biskup je htio podići svetište na višu razinu, proširiti ga i uljepšati te je dao izraditi odnosno donirao je slike svetištu. Sveukupno je darovao pet slika, od čega su danas sačuvane samo tri.¹⁹ On je prikazan kao starac s crvenom biskupskom kapicom koji izviruje u lijevom kutu ispod sarkofaga svetog Šime.

Nadalje, kako se može potvrditi autentičnost tijela sveca? Prema Institutu Ruđer Bošković, znanstvena metoda određivanja starosti živih bića koja se najčešće koristi jest metoda radioaktivnog izotopa ugljika, ¹⁴C budući da je vrlo pogodna metoda za apsolutno datiranje materijala organskog porijekla starosti do oko 60 000 godina²⁰. Župnih Šehić tako kazuje da je na tijelu svetog Šime ipak provedeno preliminarno istraživanje, te se nada da će do skorijeg vremena doći i do provedbe ove preciznije metode istraživanja kojom bi se potvrdila tradicija stara nekoliko stoljeća. Upravo ta tradicija je ono što održava kult svetog Šime tako živim i dan danas, unatoč nepoznanici o autentičnosti tijela.

Autentifikacija sv. Šime

Nastavno, vjera i tradicija su međusobno povezane i oblikuju kršćansku zajednicu, osiguravajući kontinuitet vjere kroz generacije. Ritualni poput proslava blagdana svetog Šime i pohodi njegovoj škrinji pomažu vjernicima da bolje razumiju svoju vjeru i povežu se s bogatom poviješću Crkve, dok vjera pruža temeljnu motivaciju za pridržavanje i prakticiranje tradicija. Sveci su oni koji se u vjerovanjima gledaju kao modeli nasljedovanja i uzoritosti, kao zaštitnici, Božji zagovornici ili pomoćnici. Pučka pobožnost se određuje kao „ukupnost različitih izvanliturgijskih i neliturgijskih vjerovanja, čina, stavova i stilova kojima se izražava odnos prema svetom a koji su uokvireni određenim povijesnim, kulturnim i društvenim okvirom te su u stalnom prožimanju sa službenom religijom“ (Belaj, M. 2005: 74). Pobožnost prema svecima može se sagledati na dvije razine, ona u zajednici i ona osobna. Osobna najčešće proizlazi iz zajednice jer prema repertoarima poznatih svetaca neke

¹⁹ Vidi priloge 9., 10. i 11.

²⁰ <https://www.irb.hr/Zavodi/Zavod-za-eksperimentalnu-fiziku/Laboratorij-za-mjerenje-niskih-radioaktivnosti/Usluge/Odredivanje-starosti-metodom-14C>

zajednice osoba bira jednoga kojega prema svojim mjerili smatra posebnim te on postaje njegov osobni zaštitnik (Belaj, M. 2005: 74).

Vjera i tradicija i prisutnost jednog tijela je na jednom mjestu. Jer na primjer da vi to tijelo iz Zadra iznesete danas, već će sutra to tijelo biti poznato. Tako da je nemoguće lagati ljude i tako dalje. Tako da ljudi unazad 800 godina jako dobro znaju što se nalazi u tom gradu. Oni su čuvari tradicije i to čudo koje je tad nastalo je rezultiralo i reflektiralo na koncu s jednom ogromnom donacijom od 250 kila srebra. Dakle, vi danas uz najveće altruiste ili filantropce nemate osobu koja će dati vrijednost 250 kila srebra za nešto takvo.

(...) Zadrani su u biti dosta naviknuli na svetog Šimu i to je normalno, to je njihovo i to je normalno, međutim kada bi se spomenulo da ćemo tijelo svetog Šime iznijeti i odnijet u Zagreb na mjesec dana to bi bila velika pobuna. (Šehić)

Durkheim (2008: 376) dalje objašnjava da su sveta bića odnosno stvari sveti samo jer se oni takvima zamišljaju odnosno ako se u njih prestane vjerovati, nestat će oni i njihova svetost kao da ih nikada nije ni bilo. Ona svetost koja ih čini objektom kulta, zasigurno nije nastala u prirodnoj građi nečega već se ona pridodaje vjerovanjem. Maksimum svetosti objekti dostižu kada su pojedinci, vjernici okupljeni i u neposrednom odnosu jedni s drugima, onda kada se sjedinjuju u istom osjećaju ili istoj ideji. No, s druge strane može doći i do „gubitka“ svetosti odnosno kada se masa razide, nestaje i taj osjećaj i početna energija. Također, može se objasniti i na način da kada se manje misli i osjeća sveti objekt ona tako i gubi na svojem značenju prema nekome te mogu izgubiti svetost. U slučaju svetog Šime situacija gdje on gubi na svojoj svetosti nije izgledna te župnik tako zaključuje u jednoj od propovijedi tijekom svete mise:

(...) Zadranima je potreba od njega, a ne njemu od Zadra. (Šehić)

Povjesničar umjetnosti, André Jolles (2017: 49-50) kazuje kako katolici više cijene mrtve svece nego žive. Nadalje, prema životopisu Romualda Petra Damjana opisuje gdje su ga Katalonci dali ubiti kako bi mogli početi štovati njegovo tijelo jer to nisu mogli dok je bio živ iako su ga već tada smatrali svetim. Aktivna krepost tako postaje objektivizirana. Posmrtno čudo je pričvršćeno za predmet kao na primjer ruho, grob, oruđe mučeništva ili tijelo koje svjedoči o svetosti. Predmet identifikacije je neophodan kada je osoba mrtva, ali njegova djelatna vrlina je življenje. Predmet koji mi nazivamo relikvijom mora ga zastupati u njegovoj odsutnosti. Kao što relikvija zamjenjuje osobu u njegovoj odsutnosti kao sredstvo za čudo, tako isto ga može zamijeniti jednom kad uđe u nebo kao svetac. To može uključivati sve što je povezano sa svecem i njegovom svetošću i zatim ga emitirati. Značenje koje neki

svetac dobije kao osoba, kao činitelj kreposnih djela i kada je njegova vrlina potvrđena čudima, to se može tumačiti i kao svojstvo njegovih predmeta. To je ono što relikvije može značiti sam po sebi odnosno nastaviti emitirati čuda i nastaviti djelovati.

Jednako tako, da bi se moglo štovati svetog Šimu na način na koji ga se danas štuje, potrebno je potvrditi njegovu moć i snagu među zajednicom. Tako župnik Šehić pripovijeda legendu²¹ o čudima svetog Šime:

Mislim da se o čudima uistinu treba govoriti, a što se tiče toga kada su prenosili tijelo, kažu da je jedna osoba oslobođena od zloga, a da je jedan zlatar koji je bio udaren i koji je pao i izgledao kao mrtav, kažu ustao je i bio živ. Dakle, to je isto bilo čudo tog trenutka. Ali bila su mnoga druga čuda, neka su prikazana također na samoj škrinji svetog Šime gdje se vidi, na primjer, iz jednoga iz usta izlazi nekakav zmaj, dakle to je znak oslobođenja i tako dalje. Dakle, uvijek se svetog Šimu povezuje uz čuda, međutim čuda su često puta ona kojima ljudi baštine odnosno nose u svojem srcu, ali također jako rijetko negdje zapisuju i tako dalje. Jedan mi svećenik govori koji se bavi istraživanjem povijesti da je držao u rukama jedan dokument, jedne osobe nad kojom se izvodio egzorcizam na kojem je još uvijek vidljiva osušena, dakle razlivena tinta i slina te osobe koja je izlazila iz njezinih usta dok su oni molili taj obred nad njom i to je stavljeno kao svjedočanstvo u taj arhiv koji se povezuje sa svetim Šimom. (Šehić)

Jolles (2017: 51) dalje govori da svetac ne postoji sam po sebi i radi sebe, već da je stvoren od zajednice i da je tu za zajednicu. U početku to biva u malom krugu ljudi ili zajednice gdje se promatraju njegova djela kao što se može vidjeti na primjeru čuda tijekom prenošenja tijela, a kasnije *ecclesia universalis* odnosno u Općoj Katoličkoj Crkvi.

Svetište svetog Šime je dugo kroz povijest čuvalo štake, medicinska pomagala i tako dalje i to u velikog obnovi koja je bila 1985. godine to su sve uklonili i ostalo je samo nekoliko tih koji se čuvaju u župnom arhivu. Tamo postoje i srebrni nekakvi mali ukrasi koji prikazuju ruku ili nogu, to uvijek simbolizira dio tijela koji je ozdravio po zagovoru svetog Šime. Mi smo u planu napraviti jednu suvenirnicu dakle u kojoj će se ostavljati upravo one uspomene koje su ljudima pomogle u tom zagovoru i to bismo izložili negdje u svetištu, (...) jer postoje mnogi ljudi koji imaju svjedočanstva o zagovoru i ozdravljenju svetoga Šime. Nama je to želja napraviti jedan dio gdje će se staviti male kamene pločice, tako da se to vidi na koji način sveti Šime djeluje i da to odmah vjerniku koji dolazi sugerira da se ovdje čuda zbivaju. (Šehić)

²¹ Prema A. Jolles (2017:14) legenda pripovijeda svečev život s fokusom na vrline i čuda koja je činio.

Također, bitno je naglasiti i zainteresiranost Pravoslavne Crkve za relikvije sv. Šime, odnosno sv. Simeona što povećava njegovu važnost i van granica Katoličke Crkve. Naime, Josip Faričić (2014: 40) navodi ekumenski posjet izaslanstva Ortodoksnog Jeruzalemskog patrijarhata i Srpske pravoslavne Crkve 2010. godine kao jedan od zapaženijih posjeta. Tijekom tog posjeta fragment relikvijara sv. Šimuna je predan jeruzalemskom patrijarhatu na čuvanje te prenesen u Jeruzalem. Sličan događaj iz 2014. godine također pokazuje na važnost ovog sveca kada je fragment tijela odnosno moći sv. Šimuna su predane Grkokatoličkoj župi u Jastrebarskom. Prema članku Hrvatskog radija Radio Zadar²² na zamolbu grkokatoličke župe u Jastrebarskom, Zadarska nadbiskupija je odlučila darovati fragment relikvije na 400. obljetnicu nastanka Grkokatoličke Crkve u Hrvatskoj. Nadalje, jedan od zapaženijih nedavnih susreta (svibanj, 2024.) spajanja istočne i zapadne crkve jest posjet monaha sa Svete Gore Athosa iz Manastira Vatopedi u Grčkoj svetištu sv. Šimuna u Zadru. Prema članku Informativne katoličke agencije²³ monasi su pohodili svetište kako bi zatražili blagoslov sv. Šimuna za gradnju novog samostanskog kompleksa koje će biti posvećeno u ime sv. Šimuna. Ono što su ponijeli iz svetišta jest Pamuk sv. Šime koji je dodirivao svečevo tijelo te su iskazali posebnu radost prema ovim relikvijama.

Svetac, kojem se kao osobi pripisuje krepost, lik je koga njegova neposredna i šira okolina doživljava kao *imitatio* odnosno oponašanje nečega božanskog. On predstavlja aktualnost koju možemo nastojati oponašati, a u isto vrijeme on pruža dokaz da se, u onoj mjeri u kojoj ga oponašamo, aktivnost vrline zapravo događa. Budući da je na najvišem stupnju vrline, on je nedostižan. Ipak u svojoj objektivnosti on ostaje u isto vrijeme na dohvat ruke. On je oblik u kojem opažamo, doživljavamo i prepoznajemo nešto što nam se čini univerzalno vrijednim kojem se teži i koji nam u isto vrijeme omogućuje vizualizaciju mogućnosti prakse (Jolles, 2017: 52).

Tako Durkheim (2008: 32) zaključuje da kultovi i cjelovite religije sadrže dvije dimenzije religijskog života, a to su vjerovanja i obredi. Vjerovanja su stanja mnijenja i sastoje se od određenih predodžbi koje izražavaju prirodu svetih stvari i odnose koje održavaju sa svetim i/ili profanim, a obredi su određeni načini djelovanja odnosno pravila ponašanja kako se ponašati prema svetim stvarima. Vjernici se često obraćaju i dodiruju relikvije²⁴ svetog Šime u različitim potrebama i teškoćama svakodnevnog života. Nadaju se i vjeruju da će kroz zagovor i molitve upućene svetom Šimi primiti Božju milost i pomoć. Tako

²² <https://radio.hrt.hr/radio-zadar/vijesti/svecani-prijenos-moci-sv-simuna-iz-zadra-u-jastrebarsko-3806272>

²³ <https://ika.hkm.hr/novosti/svetiste-sv-simuna-starca-u-zadru-na-zavjetni-dan-pohodili-monasi-sa-svete-gore-athosa/>

²⁴ Vidi priloge 5. i 22.

i dalje očekuju čuda ozdravljenja i pomoć pri izlasku iz problematične situacije koja ih je zadesila na životnom putu pa sve do duhovnih borbi. Relikvija koju posjetitelji svetišta sv. Šime mogu ponijeti jest Pamuk sv. Šime.²⁵ Pamuk sv. Šime je komadić tkanine omotan u papirić te je postavljen na ulazu u crkvu te ponuđen svima. Naime, svećenik dva do tri puta godišnje obavlja blagoslov pamučne tkanine koju polaže na svećeve relikvije te izgovara određene molitve. Tako pamuk postaje dio sv. Šime jer osim što je blagoslovljen, dodirnuo je i tijelo te tako postao dio sveca.

Vjernici uvijek u crkvi očekuju čuda i oni dolaze zato i cijeli taj kult religijski je usmjeren prema čudima. Naime, vjernici zato pale svijeće, plaćaju mise, dolaze, čine tu pokoru, dolaze iz neke muke i tako dalje. Upravo taj obilazak svečeva tijela nije samo tradicija, nego uistinu i jedna molba za protektorat za zaštitu njih. Upravo u tom kontekstu je i relikvija svetog Šime, dakle pamuk kojeg oni uzimaju sa sobom kao znak zaštite i blizine toga sveca u njihovim domovima. Dakle, da je to sve nešto povezano u jedan krug i mislim da su vjernici danas itekako zahtjevni upravo svetom Šimi, da oni njega mole za konkretne stvari.

(...)

On je zasigurno bio svetac sviju, osobito onih koji su imali problema s djecom, pitanje poroda, nemogućnosti plodnosti i tako dalje, svi su nekako osjećali tu blizinu svetog Šime.
(Šehić)

Tako je zapisao Bianchi (1877: 320) da je štovanje sv. Šimuna poraslo u godinama 1836., 1849. i posebice 1855. kada je na zadarskom području vladala kolera te se tada razvila posebna privrženost prema ovome svecu. Bianchi navodi da je u toj zadnjoj godini raka odnosno sarkofag sv. Šime otvarana 500 puta u samo 6 mjeseci, od lipnja do prosinca. Naime, dok je bolest harala u okolici Zadra i otocima, grad je ostao gotovo zdrav jer je te godine u župi sv. Šime bio manji broj umrlih nego drugih godina. Pobožnost prema sv. Šimi ponovno je rasla i pripomagala i povijest svetih moći koje su tiskane i širile se cijelom Europom zbog čega se iz različitih krajeva tražio blagoslovljeni pamuk. Najveće čudo jest ono koje se dogodilo 8. listopada, na sam svečev blagdan, kada je opaka bolest kolere završila te su se zahvale upućivale Bogu za oslobođenje postignuto posredovanjem sv. Šime.

Nadalje, pouzdanje u pomoć ovog sveca stekli su mnogi vjernici koji hodočaste u ovu crkvu. Dvije vjernice koje su prisustvovala svetoj misi i hodočastile u crkvi svetog Šime opisuju i objašnjavaju svoje iskustvo.

²⁵ Vidi priloge 12., 13. i 14.

Jednom sam prolazila kroz vrlo težak životni period i došla sam do trenutka kad nisam znala koji idući korak napraviti. Otišla sam na misu i nakon toga ostala pred grobom svetog Šime. Rijetko kad plačem, ali u tom trenutku suze nisu stajale. Rekla sam mu sve što me mučilo i molila ga da kroz sve prođe zajedno sa mnom. Od tada su sve brige postale lakše i ničega me nije bilo strah jer sam znala da mi on čuva leđa. Uvijek se u problemima želimo obratiti nekom svom pa se tako ja utječem sv. Šimi jer mi predstavlja sigurnost i oslonac. Vjerujem da mnogi ne shvaćaju moć njegovog djelovanja, a ja sam zahvalna što sam je upoznala. (Kazivačica_1)

Meni je jako zanimljivo što toliko ljudi dolazi ovdje i štuje svetog Šimu. Osobno nisam imala nekih posebnih trenutaka da sam sigurna da mi je on pomogao, ali samo to dok dođem ovdje na misu i vidim toliko ljudi okupljenih ovdje daje mi neki dobar osjećaj sigurnosti i uvjerenja da sam na pravom mjestu. Evo, mislim da ipak sveti Šime djeluje i u tom smislu, da privlači ljude i stvara jednu dobru okolinu i zajednicu iz koje svakako može proizaći nešto dobro. (Kazivačica_2)

Svetog Šimu smatraju zaštitnikom od raznih opasnosti i nevolja, te traže njegov zagovor u teškim trenucima. Kroz svoj životni primjer, on potiče vjernike na vjersku predanost i poslušnost Bogu, te služi kao uzor duhovnog rasta. Mnogi, također vjeruju u čudotvorne moći svetog Šime te se obraćaju njegovom zagovoru u nadi za čuda i iscjeljenje. Tako Belaj M. (2012: 16) objašnjava da iskustva hodočasnika nikada nisu jednaka, te se i iskustva jednog hodočasnika mogu mijenjati svakim novim hodočašćem. Dvije vjernice koje su prisustvovala svetoj misi i hodočastile u crkvi svetog Šime opisuju i objašnjavaju svoje iskustvo:

Izravno iskustvo sa svetim, božanskim i transcendentnim na vjernika ostavlja transformativni učinak, te prema Turner i Turner (1978: 15) svaki završetak hodočašća jest duhovni korak naprijed. Samim time iskustva vjernika nakon hodočašća se produljuju i ostaju u pričanjima o hodočašću ili nekim predmetima koji često budu posvećeni te podsjećaju na to iskustvo. „Hodočasničko iskustvo je interakcija sa svijetom koja nudi odgovor kako je kultura posredovana i življena u hodočasniku u situaciji hodočašća. To nije nadnaravno iskustvo, nije neki skup psiholoških značajki ili neka “druga” svijest. (Belaj M. 2012: 54)“ Važno je naglasiti kako ne postoje dva jednaka iskustva hodočašća, već su ona vrlo individualna i subjektivna jednako kao što i općenito viđenje svijeta nije jednoznačno. Ono je također povezano sa subjektivnošću i identitetom antropologa jednako kao i onih koga se istražuje (Belaj M. 2012: 57).

Blagdani, događaji i misna slavlja u čast svetog Šime

Bit nekog kulta doista čine ciklusi svečanosti koji se redovito ponavljaju u određeno vrijeme. Svijest o sebi društvo može oživjeti samo kada se okuplja, životne potrebe to ne dopuštaju toliko često te je zato nužno izmjenjivanje svetih i profanih razdoblja. Kolektivna predodžba o nečemu vrlo brzo može nestati ako se povremeno oko toga ne okupi grupa i objavi svoje moralno jedinstvo (Durkheim 2008: 380).

Nadalje, prema Običajniku crkve sv. Šimuna iz 1960. godine kojega je sastavio fra Žarko Brzić, sveti Šime je opisan kao zaštitnik zadarske nadbiskupije. U njemu je zapisano sve o blagdanima i događajima koji su se održavali u tome razdoblju, od onih najvećih blagdana poput Uskrsa i Božića pa sve do onih manjih kada bi se održavali blagdani pojedinih svetaca. Na prvoj stranici ovog Običajnika (1960: 1), pod podnaslovnom Općenite napomene zapisano je sljedeće:

„Svetište sv. Šimuna je centralno i najveće svetište u starodnevnoj zadarskoj nadbiskupiji! Omiljeno građanima Zadra i svemu katoličkom puku po našim selima. Kult sv. Šimuna prešao je okvire naše nadbiskupije i još se uvijek nađe pobožnih duša, koje iz dalekih krajeva kao na pr. iz Zagreba rado dolaze u ovu crkvu, da se pomole sv. Šimunu i čast Njegovu naruče zavjetnu misu.

Zato bi glavna svrha svakog župnika ili upravitelja župe morala biti, da sa svoje strane sve učini, da kult sv. Šimuna ne propada i ne gubi se, ako već ne može učiniti da se širi i raste.

Općenita nestašica svećenika u cijeloj našoj nadbiskupiji osjetila se bolno i u ovom svetištu. Jer gdje je nekada bilo svakog dana četiri ili tri mise, sada su dvije, a u ljetnoj sezoni samo jedna. U skoroj budućnosti izgleda da će ovo svetište imati samo jednu misu preko cijele godine radnim danom. Jasno je onda se ne može udovoljiti potrebama vjernika niti za zavjetne Mise tkzv. „Otvore rake“, a kamoli za druge mise po privatnoj nakani.“

Ovo je glavni opis svetišta iz toga vremena koji daje u uvid kako je funkcioniralo svetište. Naime, navedena činjenica o nedostatku svećenika govori da je svetište na neki način gubilo na svojim mogućnostima održavanja i proslava blagdana te je moralo doći do smanjenja misa. Ujedno je to i slabljenje samog svetišta. Dalje, još jedan važan blagdan, osim samog blagdana svetog Šime je i Svijećnica ili Prikazanje Gospodinovo te se u Običajniku

(1960: 6) opisuje kako se u to vrijeme obilježavao ovaj blagdan. Opisa nema puno, već samo osnovni zapisi o tome kada su mise. No, već samim time što je ovaj blagdan zapisan na ovaj način, pokazuje njegovu važnost za župnu zajednicu. Slijedi zapis:

„Sv. Mise budu u 7 i 30, 8 i 30 i pjevana u 10 sati. Svijeta malo. Jedino radi ispovijedi se isplati imati tri mise ujutro. Navečer u 6 je blagoslov svijeća i pjevana sv. Misa.“

Tek nakon blagdana Svijećnice, u Običajniku (1960: 11) je zapis o blagdanu sv. Šimuna. Redoslijed blagdana je i događaja je zapisan kronološki od početka godine pa sve prema kraju odnosno od siječnja prema prosincu. Opis objašnjava što je sve potrebno kako bi se blagdan proslavio na dostojanstven način te kako bi sve proteklo organizirano.

„Župnik pošalje oglase nedjelju dana prije za sve gradske župnike i za sve okolne seoske župe o rasporedu blagdana.

Običavalo se dva pontifikala. Jedan ujutro u 10 sati, drugi navečer u 6 i 30.

Dan prije nakon listopadske pobožnosti bude svečana večernja. Pjevaju klerici na hrvatskom jeziku.

Ujutro prva sv. Misa u 6 sati, zatim u 7, 8 i 9. Prva misa je obično pjevana. Iza svake mise vjernici se puštaju da obilaze raku. Treba voditi brigu o redu. Na vrijeme spremite nekoliko hiljada omota s pamukom, koji se blagoslove uoči blagdana. Radi velike gužve neka tiha misa u 8 sati bude pred Presvetim Sakramentom, a svijetu neka onda bude slobodan prilaz raki.

Treba se pobrinuti za posebne propovjednike. Svijet očekuje, da nešto doživi. Nakon večernjeg pontifikala počasti se pjevače u sali. Biskupe i kler počasti se ujutro nakon pontifikala. Treba se pobrinuti za ispovjednike. Najmanje tri ili četiri svećenika moraju biti na raspolaganju vjernicima. U 8 sati pjevaju se pjesmice. Svijeta ima dosta. Trebalo bi i tada reći nekoliko pobudnih riječi.

Raka je otvorena kroz cijelu osminu. Treba pripaziti na dežurstvo, da se ne bi dogodile kakve krađe besprizornih.“

Rukopisom dodano na kraju zapisano je:

„Potpuni oprost se dobiva uz običajene zavjete kroz 8 dana.“²⁶

S lijeve strane od 11 stranice, rukopisom su zapisani dodaci o blagdanu sv. Šimuna. Nije poznato kada i zašto je nastao dodatni rukopis. On daje još širi uvid u to tko treba sudjelovati na svetoj misi i ostale detalje za koje se tada smatralo iznimno važnima za organizaciju ovog blagdana.

„Obična Trodnevnica sv. Šimi.

In vigilio: pjeva se svečana večernja: Svećenik u pluvijalu, đakon i podđakon. 2 sveć ili bogoslova u pluvijalima, antifone. Svečano kađenje oltara i rake preko. Svi idu pokloniti se na pomen raki.

Za sv. Šimu treba naći najmanje 4 ispovjednika i 2 za propovjedi u 10 i u 6 ½ na večer.

Početi u 6 jutro! Točno; sv. Mise 1 kod sv. sakramenta u 6 ¼, druge u 7 pjevana i 8 kod rake, u 9 kod sv. sakramenta.

U 10 u trojka u podne tiha.

Tokom cijelog dana tj. od 6 – 1 po podne ljudi hodočaste.

600 – 700 sv. pričesti.

Kroz osminu uvijek puka ima za ispovijed!

U nedjelju po sv. Šimi – govori se navečer o sv. Šimi.

Pamuk blagoslivlja poslije svečane večernje običnim blagoslovom i vrećice se dotiču rake.

Dijeli ga sakristar koji dežura i čuva milostinju.

Desetak dana prije javiti svećenicima oglasom sv. Šime i oprost: 20 – 30 pisama i svim crk. u gradu.

Tada se najavi i Ružarica koja se svečano slavi.“

²⁶ Navedeni tekst je tipkan pisaćom mašinom jednostrano na svakoj desnoj stranici tako da lijeva stranica ostaje prazna.

Slavlje blagdana svetog Šime

Kako je ranije navedeno, jedan od najvažnijih događaja je blagdan svetog Šime, koji se tradicionalno obilježava 8. listopada. Tijekom ovih misnih slavlja, vjernici izražavaju svoju zahvalnost svetom Šimi i mole za njegov zagovor u svojim potrebama. Župnik Šehić objašnjava tijek proslave blagdana svetog Šime:

Dakle, devetnica uoči svetog Šime, to je devet dana uoči gdje dolaze razni propovjednici i tako dalje, gdje se na neki način govori o svetom Šimi. To je prigoda za ispovijed i za pohod samom tijelu i tako dalje i tad je sveti Šime otvoren cijelo vrijeme, cijelu devetnicu, dan proslave i cijeli osminu. Dakle, on je tada otvoren gotovo 20 dana u komadu. To je ono vrijeme kada je osobitost velika kada se štuje sveti Šime i to završava sve s velikim dakle slavljem, četrdesetosatnim klanjanjem pred presvetim. (Šehić)

Samo iščekivanje blagdana započinje takozvanom Velikom devetnicom pripreve za svetkovinu sv. Šime, dana 29. rujna i traje sve do 7. listopada. Tih dana se slavi sveta misa, najčešće ona večernja, u čast svetog Šime. Važno je naglasiti da je tijekom tih dana škrinja sa svečevim tijelom otvorena svakoga dana te dostupna vjernicima i posjetiteljima. Dana 8. listopada kada je sam blagdan odnosno Svetkovina svetoga Šime koji se najviše obilježava u crkvi svečanom misom koju predvode poglavari crkve uključujući i nadbiskupa. Iako je tada kalendarski jesen već počela toga dana je i dalje bilo ljetno, toplo i sparno vrijeme tijekom dana. Mojim dolaskom u crkvu, na večernju, svečanu misu, malo prije samog početka, zatekla sam širom otvorena glavna, ulazna vrata i crkvu ispunjenu ljudima, mladim, starim i djecom. Svako sjedeće mjesto je bilo ispunjeno, pa čak se i za stajanje mjesto trebalo malo više izboriti. Ljudi su i dalje pristizali iako se više nije moglo previše ući u crkvu. S obzirom na količinu ljudi i ljetno vrijeme, u crkvi je bilo vrlo zagušljivo i sparno, no to nikoga nije spriječilo da ne prisustvuje ovom događaju. Misa započinje svečanom procesijom svih prisutnih svećenika, biskupa, ministranata i vjernika ulaskom kroz glavni ulaz, kroz crkvu te na kraju do oltara. Zbor je predvodio pjesmama uz zvukove orgulja na koru crkve, dok su i vjernici skupa s njima pjevali pučke, uobičajene misne pjesme uz one posvećene svetom Šimi. Svojim dolaskom do oltara, svećenici su još jednom razgrnuli malu zavjesu na škrinji kako bi otkrili svečevo tijelo. Tijekom cijelog trajanja mise vjernici pristižu i zaustavljaju se na ulazu u crkvu. Kroz misu se isprepliću redovne molitve i one upućene i posvećene svetom Šimi odnosno molitve za njegov zagovor. Samim time i trajanje mise se produžilo na više od jednog sata. Na završetku mise gotovo svi okupljeni su ostali kako bi se uspeli do škrinje i dotaknuli izloženo svečevo tijelo. Gužva u crkvi kao da je tada postala još veća jer svi su krenuli u jednome smjeru, prema škrinji s istim ciljem. Red se činio kao da se ne smanjuje

dulje vrijeme već su novi ljudi konstantno pristizali na začelje kako bi i oni imali priliku vidjeti i dotaknuti škrinju. Tih trenutaka, dok je zbor i dalje pjevao završne pjesme posvećene svetom Šimi,²⁷ čule su se i osobne molitve vjernika koji su strpljivo čekali u redu. Kada bi se približili škrinji, često bi zastali ispred nje te i tamo izgovorili dodatne molitve upućene svetom Šimi. Na kraju stuba koje vode do uzvišenog dijela oltara gdje se nalazi škrinja, stoji i malena slamnata posudica u kojoj je posvećeni pamuk, odnosno relikvija Pamuk sv. Šime, te je većina vjernika tamo i zastala te uzela taj suvenir kao djelić onoga što su maloprije slavili i častili.

Blagdan Svijećnice, Prikazanje Gospodinovo

Blagdan Prikazanja Gospodinova ili Svijećnica, slavi se 2. veljače te je jednako važan za zajednicu kao i blagdan sv. Šime. Osim blagdana, događaji u čast svetog Šime uključuju procesije tijekom proslava blagdana i hodočašća koji se provode u njegovu čast.²⁸ Vjernici se okupljaju u zajedništvu kako bi zajedno slavili i odali počast svetom Šimi, izražavajući tako svoju vjeru i pobožnost prema ovom svecu.

Dana 2. veljače obilježava se blagdan kada je prema evanđelju svetog Luke, Šimun Bogoprimac u Hramu prikazao Isusa. Taj dan se ujedno završava i božićno vrijeme u liturgijskoj godini te se skidaju božićni ukrasi iz crkve. Ovaj blagdan ima veliko značenje za ovu župnu zajednicu jer direktno uključuje sveca i Boga odnosno Isusa u istome događaju. Ova svečana misa okupila je mnoštvo ljudi, mladih i starih, u crkvi gdje se ponovno stvorila gužva te je ponestalo sjedećih mjesta. Misa započinje procesijom svećenika, biskupa i ministranata kroz cijelu crkvu, od glavnih ulaznih vrata pa sve do oltara, nakon čega se svi penju na uzvišeni dio iza oltara gdje je smještena škrinja svetog Šimuna. Prvi svećenik razmiče zavjesu te otkriva svećevo tijelo, dok svi drugi uz lagani nakon iskazuju poštovanje ovoj relikviji. Nakon toga započinje misa uz pratnju zbora. Nakon nekoliko uvodnih riječi svećenik koji predvodi misno slavlje najavljuje zajedničku procesiju oko crkve te objašnjava redoslijed. Prvo, na čelu procesije ide ministrant koji u rukama nosi veliki križ, iza njega slijede muškarci. Nakon muškaraca hoda zbor koji pjeva prigodne pjesme posvećene svetom Šimi. Iza njih idu svećenici i natkriveni dio kojega nose četiri muškarca. Ispod tog natkrivenog dijela hoda svećenik koji predvodi misu. Posljednji u redu su žene i djeca i svi ostali koji se nisu priključili ranije u procesiju. Tijekom procesije, poneki vjernici u rukama nose svijeće kao oznaku vječnog svijetla. Te svijeće su također prije procesije blagoslovljene tako što je jedan od svećenika prošao kroz crkvu i svetom vodom poškopio vjernike i svijeće

²⁷ Vidi priloge 19., 20., 21.

²⁸ Vidi prilog 15.

koje su pripremili. Sama procesija ne traje dugo, već nekoliko minuta, koliko je potrebno da jedna povorka obiđe crkvu svetog Šime. Dok se povorka kreće izvan crkve, znatizeljni pogledi prolaznika su bili neizostavni. Nekolicina je zastala i prekrížila se kao znak poštovanja prema onome što promatraju. S obzirom da je bila zima, te je vani već bio mrak, svijeće koje su vjernici nosili u rukama tijekom procesije davale su poseban mističan doživljaj. Ulaskom natrag u crkvu, misa se nastavlja normalnim tijekom. Naravno neizostavne su posebne molitve i napjevi upućeni svetom Šimi uz sve ostale uobičajene. Molitve koje su upućene svetom Šimi najčešće izgovara samo svećenik, dok pjesme uz zbor pjeva i narod okupljen u crkvi. Zanimljivo je istaknuti da se te pjesme ne pjevaju tako često, osim na dane kada se slavi sveti Šime. Unatoč tome, svaka prisutna osoba je znala tekst i melodiju tih pjesama te ih glasno pjevala uz zbor koji predvodi. Prema tome, okupljeni ljudi su većinom oni koji posebno štiju svetog Šimu i već godinama obilježavaju njegove spomendane. Kako se misno slavlje bližilo kraju, tako su i ljudi, ponovno, svi stali u red kako bi se uspeli i vidjeli svećevo tijelo. Red je i sada bio dug te je dosezao kraj crkve, no svi su strpljivo čekali. Ljudi bi zastali kod tijela i izmolili kratku molitvu ili samo dotaknuli škrinju. Sve to je popraćeno zvucima orgulja i zborskim pjesmama.

Nedjelja ruža

U Običajniku (1960: 12) zapisano je kako se nekada slavila ova nedjelja. Ona je naime predstavljala poseban dan, no tijekom vremena je izgubila svoju važnost te se danas polako vraća kako bi postala uobičajena proslava ovog važnog događaja.

„16. svibnja slavio se blagdan prijenosa sv. Šime u ovu crkvu

Sada je po novim rubrikama blagdan dokinut. Drži se vanjska svečanost jer se toga dana blagoslivljaju ruže. Treba spremati 3 tacne ruža. Blagoslove se kod oltara Gospe od Presv. Ružarija i u procesiji se nosi k sv. Šimunu.

Ruže se dijele kod večernje pobožnosti kao i ujutro iza sv. Mise.“

Kako je i rečeno, ovaj blagdan se doista nije slavio dugi niz godina, što se posljednjih godina pokušava povratiti u župnu zajednicu. Tada se obilježava uspomena na sam događaj prijenosa relikvija, tijela sv. Šime iz crkve sv. Marije Velike, koja se nalazi na mjestu današnje gradske tržnice u baziliku sv. Stjepana koja tada postaje crkva sv. Šime. No, ove

godine dolazi do promjena i ponovnog uvođenja slavlja ovog važnog dana za župu sv. Šime. Obilježavanje je bilo 12. svibnja, a ne 16. kako je navedeno u Običajniku. Tjedan dana ranije, na nedjeljnim misama, župnik je obavijestio vjernike i župljane da donesu ruže ili bilo kakvo drugo cvijeće na bočni oltar kod ulaznih vrata, u Običajniku Gospa od Presvetog Ružarija ili prema Bianchi (1877: 314) Gospa od Krunice. U nedjelju, na dan Nedjelje ruža, svećenik je prije početka mise blagoslovio tri košare pripremljenih ruža koje su vjernici nakon mise mogli uzeti pri obilasku škrinje sv. Šime. Svećenik objašnjava kako su one takve posvećene nositeljice blagoslova sv. Šime te njihovim unošenjem u vlastiti dom unosi se i taj blagoslov. Naime, 7. listopada, odnosno dan prije samog blagdana sv. Šime slavi se Gospa od Ružarija²⁹. Kako je navedeno u Običajniku toga dana su vjernici mogli dobiti velike oprostite u crkvi sv. Šimuna te poći na ispovijed. Također su donosili ruže kako bi častili Gospu. Od tu proizlazi poveznica na blagoslov ruža u spomen prijenosa tijela sv. Šimuna u crkvu koji se slavi u mjesecu svibnju, mjesecu Svibanjskih pobožnosti namijenjenih Djevici Mariji kojoj se u čast moli krunica odnosno ružarij te joj se donose ruže. Također, ruže odnosno laticice ruže čuvaju uspomenu na sam čin prijenosa svečeva tijela iz jedne crkve u drugu jer tada su vjernici posipali put laticama te tako častili tijelo³⁰.

Hodočanička subota

Nadalje, župnih Šehić navodi, u namjeri da doprinese svetištu i njegovu razvoju, uvode se hodočasničke subote, kao što se nekada slavilo, koje započinju vikendom odnosno subotom nakon blagdana svetog Šime. Hodočasničke subote su dan kada su crkva, svetište i sarkofag svetog Šime otvoreni za organizirane grupe hodočasnika najprije iz zadarske nadbiskupije pa onda i iz Hrvatske, ali i iz cijeloga svijeta. Belaj M. (2012: 35) objašnjava da se hodočasnička odredišta zasnivaju na ideji da mogu postojati određena mjesta gdje je tlo sveto te je toliko blizu da je s njime moguće stupiti u izravan kontakt. Upravo to razdjeljuje hodočasnička odredišta od onih običnih svakodnevnih svetišta. Motivacija za hodočašćem može proizaći iz nekog transcendentnog cilja kako bi se ispunila želja za identifikacijom sa svetim. Također ono može biti i neka druga duhovna potreba kao i životni problemi s kojima se vjernik susreće od zdravstvenih do društvenih poput nesigurnosti ili izostanak povjerenja. U konačnici je to potreba za transcendentalnom pomoći u vrijeme egzistencijalne krize u vjernikovu životu (Belaj M. 2012: 53). Kako objašnjava Edith Turner (1987: 329) hodočasnici obično doživljavaju osjećaj *communitas* odnosno zajedništvo, poseban osjećaj povezanosti i ljudskosti. Mnogi hodočasnici za vlastitu zajednicu tvrde da je ovdje jedino

²⁹ lat. rosarium, hrv. krunica, ružarij, rožarij; odnosno Gospa od Svete Krunice

³⁰ <https://ika.hkm.hr/zadarska-nadbiskupija/proslavljena-nedjelja-ruza-u-svetistu-sv-sime-u-zadru/>

moguće besklasno društvo odnosno da su svi jednaki. Ipak, ovakva zajednica je kanalizirana vjerovanjima, vrijednostima i normama određene povijesne religije. Pravila i norme koje se razvijaju u hodočašću bitne su za osjećaj protoka koji hodočasnici osjećaju kad djeluju s potpunom uključenosti. Samim time hodočašće može izazvati osjećaj isključivosti između religija to jest osjećaj „da je samo naše ispravno“.

U Običajniku crkve sv. Šimuna pod podnaslovom „Župski otvori“, na petoj stranici stoji zapisano o hodočasničkim pohodima:

„Starodnevni običaj da naše župe dolaze jedanput godišnje sa svojim župnikom izvršiti svoj zavjet – sv. Misom pred otvorenim rakom sv. Šimuna. Naš puk veli: „Došli smo otvoriti sveca.“

Treba se pobrinuti za asistenciju, a celebrant je redovito njihov župnik. Preporuča se, da se hodočasnicima kaže nekoliko pobudnih riječi. Obično će i ta dužnost pasti na župnika sv. Šimuna, jer strani svećenici izbjegavaju propovijedati u gradu kao da bi im pala kap ako bi nešto kazali svojim župljanima.

Neke župe imaju svoj određeni dan, a drugi se dogovore prema prilikama.

BIBINJE dolaze dva puta godišnje u velikom broju: nedjelja iza Presv. Srca Isusova i nedjelju iza Uzvišenja sv. Križa

ŠKABRNJE također dva puta godišnje, ali oni pošalju samo delegaciju. Zato uopće nema smisla svečana sv. misa, pred praznom crkvom. Žele imati otvor rake: na sv. Ivana Krstitelja i na sv. Luku.

SV. IVAN – STANOVI u nedjelju iza sv. Petra i Pavla ili prema dogovoru.

ŽDRELAC na sv. Ćirila i Metoda 5. srpnja

KALI na 13. srpnja

PREKO na blagdan Gospe od Karmela 16. srpnja

DIKLO na sv. Mariju Magdalenu 22. srpnja

ARBANASI na sv. Jakova 25. srpnja

BANJ na sv. Roka 16. kolovoza

SUTOMIŠĆICA na Malu Gospu 8. rujna

LUKORAN na sv. Mihovila Arkandela 29. rujna

BIOGRAD prema dogovoru ... (u nastavku su nabrojani Filip-Jakov, Turanj, Zemunik, Ražanac, Petručane, Neviđani, Dobropoljana, Mrljane)

DRAČEVAC + CRNO u 1. nedjelju kolovoza

BOKANJAC prema dogovoru u nedjelje srpnja ili kolovoza ... (u nastavku nabrojani Voštarnica, Belafuža, Sv. Ivan)

Nažalost mnoge su župe zanemarile staru i pobožnu tradiciju svojih predaka. Na mladima je, da ju opet obnove“

Sada je raspored nešto drugačiji od ovog prijašnjeg³¹. Naime, razdoblje hodočašća je promijenjeno te nije usmjereno samo na ljetne mjesece već kroz veći dio godine, od početka Korizme do blagdana sv. Šime. Također, osim župa navedenih u Običajniku, sada hodočaste i neke druge, dodane župe. Naime, određeni datumi nekih župa kao na primjer Diklo, Dračevac i Crno ostali su vezani uz iste datume kao i prije.

Jedna od hodočasničkih subota započinje sv. Misom točno u 10 sati ujutro okupljanjem vjernika i hodočasnika. Hodočasnici su najčešće vjernici iz nekoliko župa, u ovome slučaju iz Trilja, Jasenica, Vinjerca, Sukošana i Debeljaka. Važno je napomenuti da svake subote dolazi druga, ranije najavljena grupa hodočasnika iz različitih mjesta i dijelova Hrvatske (vidi prilog). Mojim dolaskom u crkvu, klupe su već napola popunjene, što je za misu u subotu ujutro vrlo dobra popunjenost. Dok sam čekala 10 minuta dok započne misa i ostale klupe su se popunile vjernicima, ali i posjetiteljima odnosno turistima. Dok su ljudi koji su s namjerom došli na ovo misno slavlje, iščekujući početak u 10 sati, mirno sjedili na svojim mjestima, ostali, turisti, su s nelagodom i čuđenjem prolazili bočnim brodovima crkve i razgledavali. Nisu se predugo zadržavali, tek bi nekolicina nakratko sjela na slobodna mjesta u klupama ili stolicama. Početak mise označila su zvona i zvuk klavira i zboru kojega su činili hodočasnici iz različitih mjesta. Uključenost vjernika hodočasnika tijekom mise je velika jer osim što pjevaju, oni također i čitaju misna čitanja. Misu također predvode župnici koji predstavljaju određenu župu, dok župnik prati misu sa strane od oltara. Već pred sam kraj mise, nakon sat vremena trajanja, začulo se komešanje i žamor pri dnu crkve. Bila je to grupa ljudi, turista sa slušalicama u ušima dok im vodič objašnjava o mjestu gdje se upravo nalaze. Ponajviše ih je zanimala crkva kao povijesna građevina te su ju razgledali od poda do stropa, preko bočnih oltara. Vrlo brzo su se razišli, no nekoliko ih se ipak zadržalo. Vrlo lako sam ih mogla prepoznati te sam ih upitala kako su došli do ovoga mjesta. Jedan stariji bračni par iz Engleske rekao mi je da su upravo došli u Zadar s kruzerom te ih je vodič usmjerio prema crkvi, a njih je najviše privukao zvuk instrumenta i glasno pjevanje. Kako je misno slavlje već završilo, hodočasnici i vjernici su se uputili prema oltaru odnosno prema uzvišenom mjestu gdje se nalazi škrinja svetog Šime, te se kroz crkvu formirao poduži red. Upitala sam bračni par znaju li što se ovdje događa, te na njihov niječni odgovor započinjem objašnjavanje događaja. Na kraju, iako su dio engleske crkve koja je odvojena od katoličke, odlučuju vidjeti

³¹ Vidi prilog 15.

tijelo svetog Šime s velikim interesom zbog činjenice da je tijelo neraspadnuto i sačuvano nakon toliko godina iako im je sveti Šime poznat iz Lukinog evanđelja. Nedaleko od njih susrećem također stariji bračni par iz Austrije te mi govore da su ovdje jer su preko turističke agencije s kojom su došli u Zadar čuli dosta o ovoj crkvi i svemu što ona nudi. Dok strani turisti tek saznaju što se nalazi u crkvi Svetog Šime, hodočasnici i ostali vjernici su se zadržavali duže nego inače kod škrinje sveca te dodirujući rukama molili za zagovor kako ih je tijekom mise uputio njihov župnik. Naime, hodočasničke subote se ovdje nazivaju i zavjetne subote što se objašnjava da vjernici kada taj dan dođu na misu u ovu crkvu mogu zavjetovati odnosno zamoliti ovoga sveca za pomoć u rješavanju njihovih problema i molbi. Također, istaknula bih i opuštenu atmosferu hodočasnika u crkvi gdje se mogao čuti žamor i međusobni razgovori. Nije vladala uobičajena tišina koja označuje mjesto spokoja, već je u ovome trenutku to bilo mjesto zbližavanja među hodočasniciima pa tako i turistima koji su sa zanimanjem ispitivali i hodočasnike o onome što su vidjeli. Na kraju sam prišla hodočasniciima iz Trilja koji su mi rekli da su ovdje na poziv župnika kako bi animirali odnosno svojim pjevanjem predvodili ovo misno slavlje. Na ovo putovanje gledaju kao na izlet i kao hodočašće. Također naglašavaju da ranije nikada nisu bili u ovoj crkvi i nisu znali da se ondje nalazi svečevo tijelo. Izražavaju svoje divljenje te govore kako im je drago što se ovo svetište uzdiže i širi te su imali mogućnost doći i vidjeti nešto što im prije nije bilo poznato. Ističu kako im je drago čuti da se i masa koja dolazi posjetiti svetište također povećava, pogotovo informacija da su prošle godine (2023.) došle grupe hodočasnika iz 16 župa, a ove godine se taj broj povećao na 73. Nekoliko žena mi također govori kako su nakon ovog hodočašća odlučile zavjetovati se svetom Šimi odnosno moliti posebne molitve kako bi im sveti Šime mogao pomoći. Kao uspomenu su uzele Pamuk svetog Šime za koji kažu da će čuvati u znak zaštite ovog sveca.

Na ovaj način događa se širenje kulta, ne samo na zadarskom području, već dolascima župnika drugih župa i vjernika, predvođenjem svete mise za svoje župljane u crkvi svetog Šime, on se prenosi i u druge crkve i ostaje upamćen kao dio zajednice. Tako govore i Coleman i Elsner (1995: 6) te objašnjavaju da se moć svetišta može širiti preko relikvija i sličnih predmeta koje vjernici na hodočašću odnose kao uspomene, darove ili amulete. Tako svetište, darivanjem suvenira, može prodrijeti i do onih koji nikada nisu bili u njemu te tako ono prelazi svoje izvorne granice. Jednako tako objašnjava i Belaj M. (2012: 39) te govori o problemu strogog razdvajanja hodočasničkog mjesta od stvarnosti svakodnevice. Bez obzira na to odnose li ljudi predmete s hodočasničkog mjesta u obliku sjećanja koja prelaze u osobnu korist ili su ti predmeti namijenjeni kao darovi za prijatelje i obitelj, tako hodočasničko mjesto postaje sastavni dio njihova svakodnevnog simboličkog svijeta. Ti predmeti nose i prenose

hodočasničko iskustvo i pretvaraju ga u kontinuirani osjećaj u svakodnevnom životu hodočasnika i nakon što se vrate s hodočašća baš zato što dolaze iz vjerojatno moćnog hodočasničkog odredišta samim time se predmetima pridodaje neuništiva i osobita moć koja može riješiti krizu u svakodnevici.

Jukić (1987:1) objašnjava kako je hodočašće uporno i zanosno traženje svetog mjesta. Ovdje vjernik putuje ili ide u potragu za svetim, pobožno putuje, hoda i pohodi sveta mjesta. Naime, čovjek je religiozan i to pokazuje činjenica da je stvarao i gradio svetišta koje je tek kasnije crkvena vlast prihvaćala. Vjernički narod odlazi tražiti sveto na putovanja na mjesta gdje je božansko biće očitovano na vrlo jasan način. Jedan od glavnih razloga hodočašćenja jest tjeskobna želja za ozdravljenjem, tjelesnim i duševnim. Vjernici se tako okupljaju oko relikvija, crkava, svetih slika i s puno nade traže milost ozdravljenja. Hodočasnici tako traže čudo božanskog iscjeljenja na svetim mjestima i za probleme u kojima im svjetovno nikada ne može pomoći. No, osim tjelesnog ozdravljenja za hodočasnike je važno i duhovno. Najdublja od svega je potreba čovjeka za sretnom vječnosti i besmrtnosti, te zato odlaze u svetišta kako bi izmolili za spas svoje duše.

Nadalje, osim hodočasničkih subota, svakog 8. dana u mjesecu³² kroz godinu slavi se mjesečno slavljenje kao mjesečni spomendan gdje se kroz zavjetne mise želi dati prilika vjernicima da izmole od svetog Šime pomoć koja im je potrebna za njegov zagovor. Catherine Bell (1997: 206) navodi da postoje i fiksni obredni događaji u kalendarskoj godini s posebno određenim bogoslužjima i slavljinama. Doista, crkva kao institucija čvrsto identificirana s društvenim statusom quo, postoji tendencija naglašavanja kalendarskih i periodičnih rituala umjesto obreda koji odgovaraju jedinstvenim ili povremenim situacijama. Sadržaj obreda prikladan je za obraćanje donekle hijerarhijskom svemiru religijske moći unutar kojega ritualni stručnjak posreduje za cijelu crkvu. Na taj način lokalna zajednica sebe vidi kao dio mnogo veće cjeline, cjeline koja je crkva, društvo, ritam prirode i dio samog svemira.

Zavjetni dani sv. Šime

Svakog 8. u mjesecu, od ožujka do rujna, odnosno od Korizme do blagdana sv. Šime, slave se zavjetni dani sv. Šimi te se tada osobito moli za bolesne i potrebite. Sveta Misa se ovoga puta slavi većinom u večernjem terminu, u 18 ili 19 sati, ovisi o zimskom ili ljetnom vremenu te ih svaki put predvodi drugi svećenik koji na župnikov poziv dolazi iz drugog mjesta.

³² Simbolično 8., zbog blagdana svetog Šime, 8. listopada

Prije samog početka svete mise, crkva je polupuna, s obzirom da je sredina tjedna i radni dan. Gostujući svećenik i župnik sudjeluju i predvode ovu misu te se uz pjesme posvećene sv. Šimi, pukom koji ih pjeva i zvukove instrumenta uspinju na postolje iza oltara gdje se nalazi škrinja sv. Šime te razdvajaju zavjesu otkrivajući tako relikvije. Svećenik koji predvodi sv. Misu, objašnjava značenje zavjetne mise te što svaki vjernik i hodočasnik treba napraviti kako bi ispunio potrebno. Tijekom cijele mise i propovijedi stavlja se naglasak na osobne molitve i zahtjeve koje ljudi prinose sv. Šimi te mole za njih. Završetkom mise, većina ljudi i dalje ostaje u crkvi kako bi pristupila relikvijama sv. Šime te ih dotaknula ili izmolila molitvu. Red se tako izdužio do polovine crkve. Tijekom dijeljenja svete pričesti, na bočni ulaz ušlo je nekoliko turista, žena s Tajlanda koje su se pri ulasku u crkvu prekrižile svetom vodom te stale na kraj reda kako bi primile hostiju. Pri završetku mise su krenule u obilazak crkve i fotografirale svaki dio, a posebno ih je zainteresirala škrinja sv. Šime. Jedna od žena se uspela do relikvija te se tamo zadržala malo duže. Primijetila sam kako je u jednom trenutku izvadila fotografiju, vjerojatno svoje obitelji te ju prslonila uz zaštitno staklo. Neko vrijeme je držala fotografiju tako priljubljenu te molila. Upitala sam ih odakle su te kako su ovdje došle, na što odgovaraju da su čule glazbu koja ih je privukla, no i vodič im je pokazao ovu crkvu. Naime, nisu znale što se nalazi u crkvi sve dok nisu ušle i vidjele.

Mirela Horvatin (2023: 178) objašnjava zavjetnu molitvu. Jedan primjer zavjetne molitve jest zavjet koji uključuje ispunjenje obećanja hodočasnika ili dar ako je molba ispunjena. Ono se prakticira već stoljećima od strane hodočasnika iako je Crkva to smatrala nepotrebnim iz razloga što samo svetište pruža svete mise, blagoslove, ispovijedi i slično službeno prihvaćene usluge za hodočasnike. Međutim, zbog usmenog prijenosa djelotvornih praksi unutar obitelji i krugovima lokalne zajednice, bilo je nemoguće zabraniti takve prakse, uključujući obilaženje oltara, dodirivanje oltara, ostavljanje bilješki na zidovima i papiri u svetištu i slično, koji traju sve do danas.

Uz navedene blagdane i mjesečne pohode valjda spomenuti i želju za povratkom proslava nekih povijesnih događaja vezanih uz svetog Šimu koji su se kroz povijest slavili te izumrli kao na primjer povezanost s prijenosom relikvija. Kako bi se to ostvarilo potrebna je uključenost vjernika kroz zajednicu. Bratovština kulta svetog Šime je zajednica koja okuplja oko 30 muškaraca vjernika iz župe koji brinu o svetištu, njegovoj ulozi u društvu, Crkvi i zajednici. Oni su čuvari svetišta i promiču popularnost kroz organizaciju bratstva gdje su zaduženi za određene večernje molitve i slično. Neke molitve³³ su jednako tako usko

³³ MOLITVA SV. ŠIMUNU BOGOPRIMCU
Moli za nas sv. Šimune.

povezane sa svetim Šimom, pa tako i jedna koja je napisana na sličici sveca te se dijeli na ulazu u svetište.³⁴ Napisao ju je zadarski nadbiskup Milan Zgrablić kao svoju ostavštinu svetištu te puku da se moli, odnosno da moli sv. Šimu za zaštitu. Ovdje se potiče vjernike na molitvu i zagovor, prepoznajući njegovu svetost i posredništvo pred Bogom. Od vjernika se očekuje dostojnost odnosno život u skladu s kršćanskim vrijednostima kako bi dostigli spasenje. Vjernici mole da ih Duh Sveti ispuni i vodi, kako bi prepoznali i prihvatili Isusa Krista u svom životu, kao što je to učinio sv. Šimun.

Uz molitve, tijekom proslava blagdana pjevaju se posebne pučke, tradicijske pjesme³⁵ u kojoj su opisani događaji vezani uz svetog Šimu. Jedna od njih u čast svetog Šimuna³⁶ izražava duboku pobožnost i zahvalnost prema svetom Šimunu, prikazujući ga kao moćnog zaštitnika i zagovornika. Pjesma se obraća sv. Šimunu s poštovanjem i divljenjem, dok moli za njegov zagovor i zaštitu.

Nadalje, otvaranje samog sarkofaga je vrlo poseban događaj za ovo svetište. Naime, sarkofag, škrinja ili kovčeg u kojemu je položeno neraspadnuto tijelo svetog Šime nije uvijek otvoreno i dostupno javnosti. Velika, teška, srebrno zlatna vrata otvaraju se samo u posebnim prigodama odnosno prije svete mise, obreda, slavlja ili blagdana koji je usko povezan za svetog Šimu. Durkheim (2008: 95) to objašnjava na način da ono što određuje svete stvari jest upravo zaštita i izolacija njih samih određenim zabranama, dok su profane stvari one na koje se te zabrane odnose i moraju biti udaljenje od ovih prvih. Tako župnih Šehić objašnjava situacije i događaje koji dopuštaju otvaranje sarkofaga te zašto je to moguće samo nekada, a ne uvijek:

Naime, sva svetišta u svijetu imaju neki svoj raspored i red, dakle to je uvijek vezano pastoralno uz mogućnost i prisutnost u tom svetištu. Ovo svetište ima taj redovni pastoralni vid jer je ono ujedno i župa, tako da ima svako jutro svete mise i tako dalje i samo, ajmo reći četiri mjeseca u godini otvoreno je cijeli dan ili ajmo reći, bar polovinu dana. U tom kontekstu ta je škrinja, ona je ujedno osim što čuva svečevo tijelo, ona je također zlatarski

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se:

Gospodine Bože, Oče naš, po primjernu i zagovoru sv. Šimuna, Pravednika i Bogoprimca, i nas ispuni i potiči Duhom Svetim da Isusa Krista, Tvoga ljubljenog Sina, prepoznamo i iz Marijinih ruku primimo u hramu našeg života gdje Te želimo zauvijek slaviti. Kristova blizina neka nam bude svjetlost na prosvjetljenje u svim tminama života kako bismo blagoslivljali Tebe zbog ljubavi koju si nam u Njemu darovao.

Pomozi nam da napredujemo u svetosti, radujući se spasenju koje si nam pripratio. Osobito Te molimo da nam po zagovoru sv. Šimuna udijeliš milost.

To Te molimo po zagovoru sv. Šimuna i po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

³⁴ Vidi priloge 16., 17. i 18.

³⁵ Vidi priloge 19., 20. i 21.

³⁶ <https://www.svetiste-sv-sime.com/>, vidi priloge 19. i 20.

rad, dakle vrlo je vrijedna i treba biti zaštićena. Ona je ujedno izrađena sa svih strana, čak i iznutra i ona je od početka zamišljena da ona čuva to tijelo kao nešto dragocjeno. Njezina prvobitna namjena nije bila da ona njega uvijek otkriva nego na posebne trenutke. Dakle, otvaranje samog sarkofaga svetog Šime izraz je najveće časti onomu koji dolazi pred njega (...) Dakle taj dio, a sada je to upravo na te takozvane prospene dane kada se to otvara. Mi smo to proširili i s nedjelje na subotu i na svakog 8. u mjesecu. Momenti kada se ono otvara to tijelo i kada je otvoreno to je znak da se uvijek moli zavjetna misa. Da se moli za zdravlje svih prisutnih. Kad je zatvoreno onda su druge misne nakane. To znači da je to molitva za ljude koji su upravo prisutni tu. Tad se slavi misa na čast svetog Šime. Inače mise se slave na razne nakane. Kad je Šime otvoren samo na Šimu. (Šehić)

Svetište i turizam

Prema službenim internetskim stranicama svetišta³⁷, ono nastaje 16. svibnja 1632. godine. Nakon dogradnje sakristije i dodatka svetištu, preoblikovan je i istočni dio grada Zadra izgradnjom Providurove palače i postavljanjem Stupa srama. Tada je ujedno i preneseno tijelo i škrinja svetog Šime u tu crkvu iz samostana benediktinki gdje je bilo smješteno prije. Tako bazilika sv. Stjepana Prvomučenika mijenja svoj naziv u crkvu sv. Šime, čemu svjedoči i spomen-ploča u sakristiji crkve. Kroz godine, svetište je bilo središte zbivanja u vremenu kada je Zadar bio uska komuna usko vezana za dio grada pod današnjim nazivom Poluotok odnosno stari dio grada, Grad. Tada se sve događalo na tom mjestu, cijeli život stanovnika. Župnih Šehić ovako opisuje proces oživljavanja svetišta:

Dakle, crkve u svojoj povijesti imaju veću ili manju popularnost u gradu (...) Iako gledajući kultove, sveti Šime je puno omiljeniji među vjernicima. Svetu Stošiju je nekako teže doživjeti, tu je njezin prah, a ovdje je ipak tijelo svetog Šime. Tako da sveti Šime, mogu reći kroz neko posljednje vrijeme, zahvaljujući suradnicima, imamo jedan proces oživljavanja toga svetišta gdje upravo forsiramo taj naziv svetište. Iako je sveti Šime administrativno župa, ovo jednostavno postaje takvo da je župa čuvar kulta i svetišta.

Dakle, može se reći da je vjernicima ponekad teže doživjeti one svece koje ne mogu dotaknuti i vidjeti te osjetiti njihovu prisutnost što može stvoriti jači osjećaj povezanosti i prisutnosti među vjernicima. Fizička prisutnost relikvije može povećati osjećaj svetosti i prisutnosti. Dalje, iako je administrativno župa, postoji napor da se ovo mjesto naziva i doživljava kao svetište. Svetište je mjesto posebnog religijskog značaja, posvećeno štovanju

³⁷ <https://www.svetiste-sv-sime.com/o-svetistu/>

određenog sveca, gdje vjernici dolaze ne samo radi redovitih vjerskih aktivnosti, već i zbog hodočašća, molitvi za posebne milosti.

Kako je ranije navedeno, M. Belaj (2012: 15) naglašava kako postoji promjenjiva granica između hodočašća i turizma, posebice u postmodernom vremenu gdje se prostori preklapaju. To je preklapanje naznačeno i u poznatoj krilatici britanskoga kulturnog antropologa Victora Turnera: "turist je napola hodočasnik, ako je hodočasnik napola turist" (Turner i Turner 1978:20). Štoviše, slični se fenomeni mogu promatrati među ostalim narodima, budući da je danas stari običaj vjerskog hodočašća dobio nove dimenzije i moderni sadržaj, s rezultatom koji obično nazivamo „hodočasničkim turizmom“. Koncept „vjerskog turizma“ uključuje stvarnost ovih organiziranih hodočasničkih putovanja, utoliko što to doista znači da je svjetovni aspekt aktivnosti tijekom putovanja naglašen u odnosu na uključenu religioznu predanost. Postavljanje ravnoteže između unutarnjih, duhovnih procesa i vanjskih, svjetovnih aktivnosti, između zabave koju netko ima na putovanju i vjerskog rituala, ovisi o organizatoru i sudioniku (Varvounis 2023: 201).

Reuter (2023: 93) također navodi da se razlika između hodočasnika i ostalih posjetitelja temelji na motivaciji putnika jer vanjski izgled i radnje teško dopuštaju ikakvo razlikovanje zaključke. Općenito, hodočasnici su putnici koji također mogu imati motivaciju poput drugih turista. Motivacije uključuju rekreaciju, užitak i odmor za svrhu obrazovanja ili fizičke kompenzacije. Dakle, granice između hodočašća i turizma su izrazito zamucene. Kao posljedica toga, uobičajeni izraz „religiozni turist“ uključuje hodočasnike i one putnike koji su zainteresirani za religiju, ali nisu vjerski motivirani. Općenito, „vjerski turizam“ je pojam kojim se definira kretanje prema mjestima shvaćenima kao vjerska baština, kulturni konstrukt uokviren prostorom i vremenom, ideja, slika, zgrada ili krajolik ili put, ukratko, objekti sjećanja i pobožnosti. Hodočasnici i „vjerski turisti“ se razlikuju u pogledu motivacije za posjet vjerskim mjestima, ali su prilično često zainteresirani za slične nereligiozne aktivnosti u slobodno vrijeme. Jednako tako objašnjavaju Eade i Katić (2017: 10-11) tumačeći da je etička razlika između hodočasnika i turista ključna, odnosno razlika između svetog i svjetovnog. Hodočasnici su uključeni u potragu za smislom tijekom svojih putovanja na svetom mjestu dok su sekularni turisti željni užitka, no u praksi su hodočašće i turizam, sveto i svjetovno usko povezani. Tako je razvoj svetišta moguć u sekularnom svijetu jer ih se označuje kao „neopisiv unutarnji prostor“ što ga odvaja, fizički i/ili simbolički od svakodnevnog svijeta i viđenog od strane ljudi kao posebnog i mjesta dubokog značenja.

Prema informacijama koje sam dobila od djelatnika Turističke zajednice Grada Zadra, kada sam ih upitala što mi mogu reći o turistima i njihovom posjetu svetištu, rekli su mi da

Turistička zajednica ne surađuje s nadbiskupijom odnosno crkvama ili svetištima, te da ih oni ne oglašavaju. S druge strane, objasnili su mi da ih svejedno dosta turista, i strani i domaći, ispituje o toj crkvi i traži dodatne informacije. Župnik Šehić iz svoga iskustva navodi:

Hodočasnici koje mi bilježimo ovdje, osobito iz dalekih zemalja su upravo oni koji su pohodili Međugorje. Evo, sada su nedavno bili iz San Salvadora iz Amerike, (...) , a u Zadar su došli samo radi svetog Šime. (...) turisti kojima nije problem doći u Europu, ali koji izabiru Zadar radi crkve. (...) i to je jako važno da bude nekako prisutno kod turističkih vodiča koji će biti nekako educirani po tom pitanju.(...) Nama je u planu da nekako ponudimo hodočasničku rutu po Poluotoku, dakle unutar grada i također da tu hodočasničku rutu spojimo kroz našu županiju dakle regiju da možemo ljudima ponuditi da ih ta ruta zanima.

Pregledom internetskih stranica³⁸ odnosno upisom pojma „Svetište sv. Šime“ otvara se niz stranica od kojih niti jedna ne pruža turistički obilazak ili sličnu namjeru obilaska. Svaka od njih u kratkom opisu objašnjava o relikvijama i povijesti same crkve ili određenim prošlim događajima koji su se obilježili u crkvi poput proslava blagdana te ne nudi nikakve druge informacije o posjetima, vođenoj turi ili pristupu suvenirnici što bi turistima ili posjetiteljima bilo vrlo korisno. Prikazane su i fotografije škrinje sv. Šime, unutrašnjost i vanjski izgled crkve. Jedino službena stranica svetišta daje nešto više informacija o radnom vremenu odnosno vremenu u danu kada je crkva i svetište otvoreno za obilazak te popis hodočašća i rasporede otvaranja škrinje sv. Šime. Dakle, svetište je i dalje usko povezano i usmjereno na organizirana hodočašća župnih zajednica koje s namjerom čašćenja tijelo sv. Šime zapravo i dolaze ovdje.

Nadalje, kako navodi Emmanouil Varvounis (2023: 208) suvremeno sakralno pučko stvaralaštvo koje počiva na postojanju vjerskog turizma izravno je povezano s hodočašćima. Jedno od najosnovnijih načela koje oblikuje psihologiju hodočasnika je želja da se ponese neki suvenir s mjesta hodočašća, crkve ili svetišta ili nekog drugog mjesta hodočašća koje je posjetio, kako bi uza se držao blagoslov koji proizlazi od mjesta hodočašća i beskrajno proširiti u vlastitoj mašti psihološki poticaj i religiozna iskustva koja je hodočasnik iskusio i osjetio tijekom hodočašća. To je temelj velikog dijela turističke industrije te se sve više razvija u hodočasnički ili vjerski turizam. Tako župa, odnosno svetište sv. Šime danas u ponudi, osim pamuka sv. Šime i svetih sličica s molitvama koji su besplatni odnosno uz

³⁸ Pregledane su: https://www.gkzd.hr/zadaretro/ars_memoriae/sveti-%C5%A1ime , <https://ika.hkm.hr/oznake/svetiste-sv-sime-u-zadru/>, <https://benediktinke-zadar.com/grad-zadar/hrvatska/crkva-sv.-sime> <https://www.svetiste-sv-sime.com/>, <https://www.057info.hr/vijesti/2024-02-21/od-subote-nova-sezona-hodocasca-u-svetiste-sv-sime/>, <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/sveti-sime-cuva-zadar-a-nas-andelo-svetog-simu-zadrani-ne-znaju-kakvo-bлаго-cuvamo-da-je-ovo-tijelo-negdje-u-italiji-ta-bi-crkva-bila-od-zlata-1133539> (Pristup: 14.5.2024.)

dobrovoljni prilog, ima i krunice te male replike škrinje, sarkofaga sv. Šime koje prodaju u malenoj suvenirnici pored bočnih ulaznih vrata u crkvu. Ovime se također želi dati prilika hodočasnicima i vjerskim turistima da uzmu dio ovog svetišta kao uspomenu na ono gdje su bili, što su vidjeli te kako su se osjećali u danom trenutku.

Bianchi (1877: 321) tako zapisuje da moći sv. Šimuna trebaju biti na čast Zadru, prema iskazima uglednih stranaca i slavni posjetitelja, jer su zasigurno jedan od najsjajnijih i najvećih spomenika kršćanstva. To treba poticati Zadrane da se pobrinu za crkvu i relikvije te da ne budu ravnodušni prema događajima koje trpi ovaj zavičajni spomenik.

Zaključak

Na kraju, prema saznanjima institucijskog mišljenja, povijesnim pregledom i današnjim načinom djelovanja svetišta može se zaključiti da kult svetoga Šime predstavlja dugu povijest koja ima značajan utjecaj na vjersku odnosno katoličku zajednicu u Zadru, posebice u župi sv. Šime. Primjetno je i širenje na pravoslavnu i grkokatoličku zajednicu kako u Hrvatskoj tako i izvan granica. Kroz analizu povijesti, običaja i vjerskih praksi prema svetom Šimi i njegovim kultom, uočava se bogatstvo duhovne baštine koja se prenosi generacijama. Crkva svetog Šime u Zadru i očuvano tijelo sveca postaje ne samo duhovno središte vjernika grada Zadar već i kulturno i vjersko-turističko odredište koje privlači posjetitelje iz različitih dijelova biskupije pa i šire. Bitno je razumjeti važnost njegove uloge u duhovnom životu lokalnog stanovništva kao i važnost vjerskih objekata posvećenih njemu kao duhovnih središta i mjesta hodočašća. Suvremeni fenomeni poput hodočašća i procesija povezanih s ovim kultom svjedoče o njegovoj trajnoj važnosti i relevantnosti u današnjem društvu te oni pružaju uvid u kulturu društva koje se mijenja i prilagođava suvremenim društvenim kontekstima. Vjera i ustrajnost hodočasnika uvelike čine ovaj kult održivim i utječe na njegovo širenje, kako lokalno tako i šire. To se očituje na dubokim duhovnim i kulturnim vrijednostima koje vjernici povezuju s relikvijama svetog Šime te na njihovu ulogu u autentifikaciji vjerskih iskustava. Kroz sve ove aspekte, vidljivo je veliko bogatstvo i složenost kulta svetog Šime kojega se još i dublje može istražiti i razjasniti te njegova važnost kao duhovnog, kulturnog i društvenog fenomena koji je opstajao kroz stoljeća te jednako tako nastavlja i danas.

Literatura

- Belaj, Marijana. 2005. „Vjernik i njegov svetac zaštitnik“. *Studia ethnologica Croatica*, 17, 1: 73-107.
- Belaj, Marijana. 2012. *Milijuni na putu. Antropologija hodočašća i sveto tlo Međugorja*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
- Belaj, Vitomir. 1991. „Kulturološka obilježja hodočašćenja“. *Dometi*, 24/1–2–3:157–161.
- Bell, Catherine. 2009. *Ritual: Perspectives and Dimensions*. Oxford: Oxford University Press. (Prvobitno izdanje objavljeno 1997.)
- Bianchi, Carlo Federico. 1877. *Kršćanski Zadar*. Zadar: Tiskara G. Woditzka. S talijanskog preveli Živko Nižić i Nedjeljka Balić-Nižić. Zadar, 2015.
- Biblija. Sveto pismo staroga i novoga zavjeta*. 2011. Prijevod Ivan Ev. Šarić. Zagreb: Hrvatsko biblijsko društvo.
- Brzić, fra Žarko. 1960. *Običajnik crkve sv. Šimuna*. Biblioteka župe sv. Šime.
- Coleman, Simon i Elsner, John. 1995. *Pilgrimage: Past and Present in the World Religions*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Čapo Žmegač, Jasna. 1991. „Sveti likovi, svete vodice i zavjeti. O hodočašćima hrvatskog življa u mađarskoj Baranji“. *Etnološka tribina*, 21, 14:17-50. <https://hrcak.srce.hr/80645>
- Durkheim, Émile. 2008. *Elementarni oblici religijskog života*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo. (Prvobitno izdanje objavljeno 1969.)
- Faričić, Josip. 2014. „The Significance of the Croatian Coastline in the Network of the European Pilgrim Routes in the Age of Sailing-Ships“. U *Pilgrimage and Sacred Places in Southeast Europe: History, Religious Tourism and Contemporary Trends*, ur. Mario Katić, Tomislav Klarin, Mike McDonald, Münster: LIT Verlag, 25 – 48.
- Eade, John i Katić, Mario. 2017. „Commemorating the dead: military pilgrimage and battlefield tourism“. U *Military Pilgrimage and Battlefield Tourism: Commemorating the Dead*, ur. John Eade, Mario Katić, Routledge, 6 – 25.
- Eade, John. 2018. „Pilgrimage“. <https://www.researchgate.net/publication/330281168>

- Eliade, Mircea. 2002. *Sveto i profano*. Zagreb: AGM. (Prvobitno izdanje objavljeno 1957.)
- Horvatin, Mirela. 2023. „The Mother of God of Bistrica Shrine as Croatian National Pilgrimage Center“. U *Pilgrimage in the Christian Balkan World. The Path to Touch the Sacred and Holy*, Dorina Draganea, Emmanouil Ger. Varvounis, Evely Reuter, Petko Hristov i Susan Sorek, ur. Turnhout, Belgija: Brepols Publishers n. v., 165 – 185.
- Jolles, André. 2017. *Simple Forms: Legend, Saga, Myth, Riddle, Saying, Case, Memorabile, Fairytale, Joke*. London, New York: Verso. (Prvobitno izdanje objavljeno 1958.)
- Jukić, Jakov. 1987. „Religijske i društvene odrednice hodočašća“. *Crkva u svijetu*, 22, 2:115-126. <https://hrcak.srce.hr/86006>
- Potkonjak, Sanja. 2014. *Teren za etnologue početnike*. Zagreb: Hrvatsko etnološko društvo.
- Reuter, Evelyn. 2023. „Visiting Saint Naum. Blurring Motivations and Activities of Pilgrims and Tourists.“ U *Pilgrimage in the Christian Balkan World. The Path to Touch the Sacred and Holy*, Dorina Draganea, Emmanouil Ger. Varvounis, Evely Reuter, Petko Hristov i Susan Sorek, ur. Turnhout, Belgija: Brepols Publishers n. v., 91 – 109.
- Travirka, Antun. 2003. *Zadar: povijest, kultura, umjetnička baština*. Zadar: Forum.
- Turner, Edith. 1987. „An Overview“. U *The Encyclopedia of Religion vol. XI*, ur. Mircea Eliade, New York: Macmillan Publishing Company, 328 – 330.
- Turner, Victor i Turner, Edith. 1978. *Image and pilgrimage in Christian culture : anthropological perspectives*. New York: Columbia University Press.
- Varvounis, Emmanouil Ger. 2023. „Pilgrimage Rituals and Places in Modern Greece“. U *Pilgrimage in the Christian Balkan World. The Path to Touch the Sacred and Holy*, Dorina Draganea, Emmanouil Ger. Varvounis, Evely Reuter, Petko Hristov i Susan Sorek, ur. Turnhout, Belgija: Brepols Publishers n. v., 201 – 221.
- Vedriš, Trpimir. 2019. *Hagiografija i rani kult sv. Anastazije i sv. Krizogona u Zadru*. Zagreb: Hagiotheca i Leykam International.
- Vežić, Pavuša. 1989. *Starokršćanska bazilika Sv. Stjepana (crkva Sv. Šime) u Zadru*. Arheološki muzej Zadar: Katalozi i monografije 2.

Mrežne stranice

Hrvatska enciklopedija. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/hijerofant> (pristup: 18.3.2024.)

Hrvatski radio Radio Zadar. <https://radio.hrt.hr/radio-zadar/vijesti/svecani-prijenos-moci-sv-simuna-iz-zadra-u-jastrebarsko-3806272> (pristup: 28.5.2024.)

Institut Ruđer Bošković. <https://www.irb.hr/Zavodi/Zavod-za-eksperimentalnu-fiziku/Laboratorij-za-mjerenje-niskih-radioaktivnosti/Usluge/Odredivanje-starosti-metodom-14C> (pristup: 22.3.2024.)

Portal za kulturni turizam. <https://www.kulturni-turizam.com/hrv/sadržaj/zadar/1082/opsirnije/> (pristup: 23.3.2024.)

Svetište Sv. Šimuna. <https://www.svetiste-sv-sime.com/> (pristup: 23.3.2024.)

Gradska knjižnica Zadar. https://www.gkzd.hr/zadaretro/ars_memoriae/sveti-%C5%A1ime (pristup: 14.5.2024.)

Informativna katolička agencija. <https://ika.hkm.hr/oznake/svetiste-sv-sime-u-zadru/> (pristup 14.5.2024.)

Informativna katolička agencija. <https://ika.hkm.hr/novosti/svetiste-sv-simuna-starca-u-zadru-na-zavjetni-dan-pohodili-monasi-sa-svete-gore-athosa/> (pristup: 28.5.2024.)

Benediktinke Svete Marije – Zadar. <https://benediktinke-zadar.com/grad-zadar/hrvatska/crkva-sv.-sime> <https://www.svetiste-sv-sime.com/> (pristup 14.5.2024.)

057info. hr. <https://www.057info.hr/vijesti/2024-02-21/od-subote-nova-sezona-hodocasca-u-svetiste-sv-sime/> (pristup 14.5.2024.)

Zadarski.hr. <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/sveti-sime-cuva-zadar-a-nas-andelo-svetog-simu-zadrani-ne-znaju-kakvo-bлаго-cuvamo-da-je-ovo-tijelo-negdje-u-italiji-ta-bi-crkva-bila-od-zlata-1133539> (pristup 14.5.2024.)

Prilozi

Prilog 1. Crkva sv. Šime na Poluotoku, Zadar. Izvor:

<https://www.zadarskanadbiskupija.hr/zadar-novi-zbor-chorus-sancti-simeoni-u-svetistu-sv-sime-pod-vodstvom-mihovila-buturica/>

Prilog 2. Unutrašnjost trobrodne crkve sv. Šime. Izvor: <https://www.svetiste-sv-sime.com/>

Prilog 3. Srebrna škrinja sv. Šime iza glavnog oltara. Autor fotografije: Marija Vinković

Prilog 4. Jedan od brončanih anđela. Autor fotografije: Marija Vinković

Prilog 5. Vjernici čekaju u redu i dodiruju relikvije i škrinju sv. Šime. Autor fotografije:

Marija Vinković

Prilog 6. Relikvije sv. Šime u škrinji. Izvor: <https://www.svetiste-sv-sime.com/>

Prilog 7. Ukrasi na škrinji koji opisuju detalje vezane uz relikvije sv. Šime. Izvor: <https://www.svetiste-sv-sime.com/>

Prilog 8. Tekst na glagoljici ugraviran u škrinju sv. Šime. Izvor: <https://www.svetiste-sv-sime.com/>

Prilog 9. Slika na bočnom zidu kod glavnog oltara koja prikazuje „Elizabetino ludilo“. Autor slike: Giovanni Battiste Augusti Pitteri.³⁹ Autor fotografije: Marija Vinković

³⁹ Prijatelj Pavičić, I. 2016. „Prilog poznavanju ciklusa slika posvećenoga sv. Šimi iz crkve sv. Šime u Zadru.“ *Croatica Christiana periodica*, 40 (78): 83-103.

Prilog 10. Slika na zidu pored oltara s desne strane koja prikazuje starca Šimuna i Svetu Obitelj (prikazanje djeteta Isusa u hramu). Autor slike: Giovanni Battiste Augusti Pitteri.⁴⁰ Autor fotografije: Marija Vinković

⁴⁰ Prijatelj Pavičić, I. 2016. „Prilog poznavanju ciklusa slika posvećenoga sv. Šimi iz crkve sv. Šime u Zadru.“ *Croatica Christiana periodica*, 40 (78): 83-103.

Prilog 11. Slika na zidu pored oltara s lijeve strane koja prikazuje starca Šimuna i Svetu Obitelj (prikazanje djeteta Isusa u hramu). Autor slike: Giovanni Battiste Augusti Pitteri.⁴¹
Autor fotografije: Marija Vinković

⁴¹ Prijatelj Pavičić, I. 2016. „Prilog poznavanju ciklusa slika posvećenoga sv. Šimi iz crkve sv. Šime u Zadru.“ *Croatica Christiana periodica*, 40 (78): 83-103.

Prilog 12. Posvećivanje Pamuka sv. Šime. Autor fotografije: Marija Vinković

Prilog 13. Pamuk sv. Šime. Autor fotografije: Marija Vinković

Prilog 14. Komadić posvećenog pamuka. Autor fotografije: Marija Vinković

HODOČAŠĆA I ZAVJETNI DANI 2024.

Početak hodočasničke sezone: subota 24. veljače, sv. Misa u 18 h
Svake subote se slavi sv. Misa za hodočasnike u 10 h

Župna hodočašća – Otvor sarkofaga sv. Šime (subote i nedjelje)

OŽUJAK

2. ožujka: Vrsi i Poljica
9. ožujka: Pakoštane, Voštarnica, Nin i Zaton
16. ožujka: Polača, Tinj i Raštevčić
23. ožujka: Sv. Filip i Jakov

TRAVANJ

6. travnja: Vir i Kistanje
13. travnja: Turanj, sv. Petar, Korlat, Popovići, Rodaljice i Perušić
20. travnja: Karin, Kruševo, Obrovac i Medvida
27. travnja: Jasenice, Vinjerac, Sukošan i Debeljak

SVIBANJ

4. svibnja: Bili brig
11. svibnja: Drage, Briševo i Murvica
18. svibnja: Starigrad Paklenica, Tribanj, Krušćica i Seline
25. svibnja: Plovanja
26. svibnja: Gorica i Raštane
NEĐJELJA

LIPANJ

1. lipanj: Vrana, Radašinovci i Pristeg
2. lipanj: Bibinje
NEĐJELJA
8. lipnja: Neokatekumenski put
22. lipnja: Smiljevac
23. lipnja: Stanovi
NEĐJELJA
30. lipnja: Puntamika
NEĐJELJA

SRPANJ

6. srpnja: Ždrelec
13. srpnja: Kali i Kukljica
20. srpnja: Karizmatski pokret
21. srpnja: Diklo
NEĐJELJA
28. srpnja: Arbanasi
NEĐJELJA

KOLOVOZ

4. kolovoza: Crno, Ploča,
NEĐJELJA Dračevac zadarski
11. kolovoza: Bokanjac
NEĐJELJA
17. kolovoza: Banj
24. kolovoza: Dobropoljana

RUJAN

1. rujna: Bibinje
NEĐJELJA
7. rujna: Petračine i Kožino
14. rujna: Poseđarje i Podgradina
15. rujna: Zemunik
NEĐJELJA
21. rujna: Hodočašće pomoraca
28. rujna: Hodočašće Zborova
Zadarske Nadbiskupije

LISTOPAD

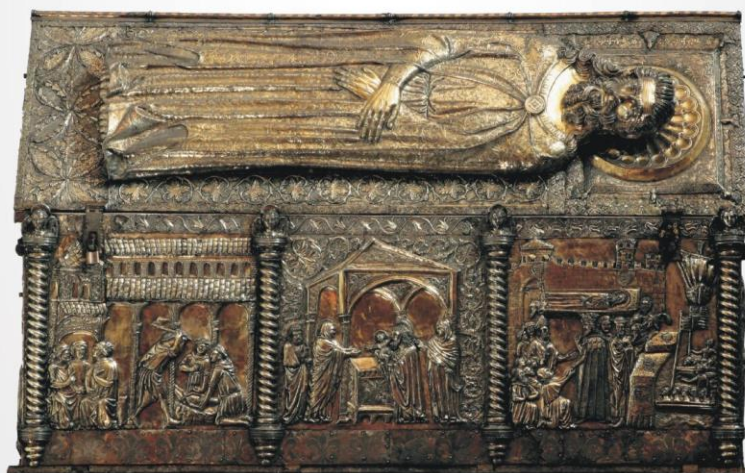
12. listopada: Pašman, Nevidane,
Mrljane i Ražanac
13. listopada: Škabrnja i Nadin
NEĐJELJA
19. listopada: Preko, Sutomišćica,
Poljana, Ugljan i Lukoran
20. listopada: Belafuža
NEĐJELJA

STUDENI

3. studeni: Biograd
NEĐJELJA

Proslava Svetkovine sv. Šime

29. rujna – 7. listopada:
Velika devetnica priprave
za svetkovinu sv. Šime
7. listopada: Svečana Večernja
8. listopada: Svetkovina sv. Šime
9. – 16. listopada: Zahvalna Osmina
nakon proslave sv. Šime i završetak
Hodočasničke sezone

ZAVJETNI DANI SV. ŠIME

Svakog 8. u mjesecu slave se zavjetni dani sv. Šimi i osobito se moli za bolesne i potrebite

8. ožujka: sv. Misa u 18 sati, predvodi: Vič. Josip Šimatović, Svetište Hrvatskih mučenika Udbina
8. travnja: sv. Misa u 18 sati, predvodi: Vič. Ivan Vučak, župnik Krašića
8. svibnja: sv. Misa u 18 sati, predvodi: don Stipan Šurlin, svetište Veprić
8. lipnja: sv. Misa u 19 sati, predvodi: Vič. Kristijan Zebo, župnik Viškova
8. srpnja: sv. Misa u 19 sati, predvodi: don Krešimir Mateša, katedralni župnik Šibenik
8. kolovoza: sv. Misa u 19 sati, predvodi: Vič. Tomislav Hačko, vicepostulator kauze bl. Alojzija Stepinca
8. rujna: sv. Misa u 10 sati, predvodi: fra Josip Ivanović OFM Conv, svetište sv. Nikole Tavelića Šibenik

MJESEČNE DUHOVNE OBNOVE

- OŽUJAK 16. (subota), 18 h:
fra Ivan Marija Đuzel OFM
TRAVANJ 20. (subota), 18 h:
p. Ike Mandurić SJ
SVIBANJ 18. (subota), 18 h:
p. Stjepan Ivan Horvat,
misionar Krvi Kristove
LIPANJ 15. (subota), 19 h:
don Josip Mužić
SRPANJ 27. (subota), 19 h:
fra Ante Vučković OFM
KOLOVOZ 16. (petak), 19 h:
don Damir Stojić SDB

MOLITVA SV. ŠIMUNU BOGOPRIMCU

- Moli za nas, sv. Šimune.
- Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

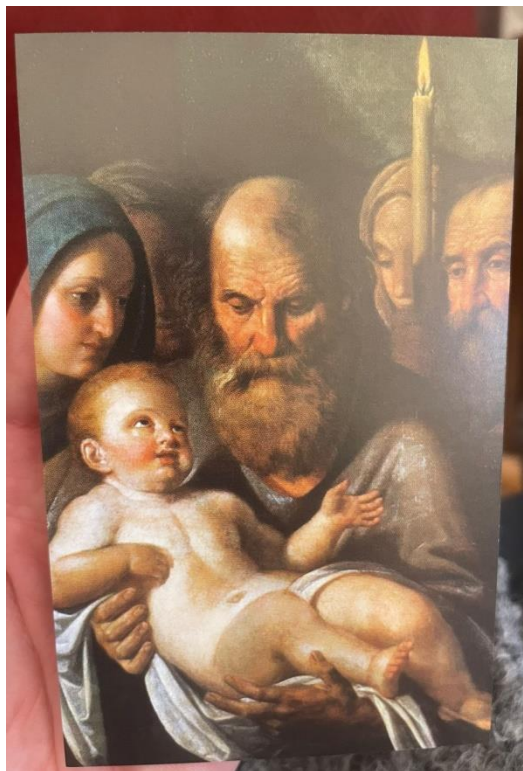
Pomolimo se:

Gospodine Bože, Oče naš, po primjeru i zagovoru sv. Šimuna, Pravednika i Bogoprimca, i nas ispuni i potiči Duhom Svetim da Isusa Krista, Tvoga ljubljenog Sina, prepoznamo i iz Marijinih ruku primimo u hramu našeg života gdje Te želimo zauvijek slaviti. Kristova blizina neka nam bude svjetlost na prosvjetljenje u svim tminama života kako bismo blagoslivljali Tebe zbog ljubavi koju si nam u Njemu darovao.

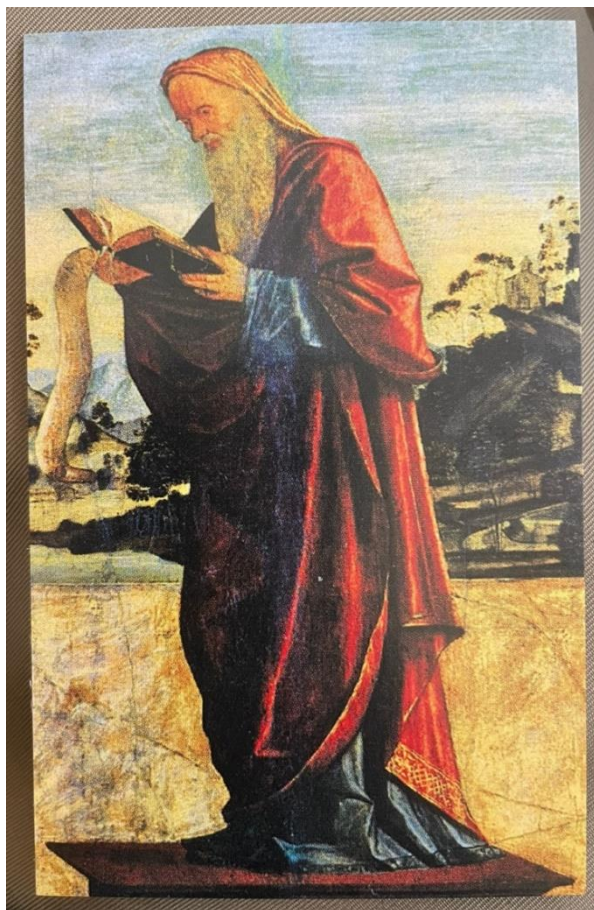
Pomozi nam da napredujemo u svetosti, radujući se spasenju koje si nam u Kristu pripravio. Osobito Te molimo da nam po zagovoru sv. Šimuna udijeliš milost

To Te molimo po zagovoru sv. Šimuna i po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Prilog 16. Poledina sličica sv. Šime s molitvom.

Prilog 17. Sličica sv. Šime s molitvom na poledini.

Prilog 18. Sličica sv. Šime s molitvom na poledini.

14
Pjesme u čast sv. Šimune

1. O proro-če pravedniče veliki naš zaštitni-če
Tvo-je ruke časne svete prikeza-še Božje dijete.
Pravedniče sveti ši-me sla-vi-mo ti sveto
i-me sla-vi-mo ti svete kos-ti ti nes čuvej

Prilog 19. Notni zapis pučke pjesme u čast sv. Šime.

2. Ti si Kriste zagrlio
I svijet onda ostavio.
Sad si gore blažen s njime,
Moli za nas Sveti Kime.

Prevedniče...

3. Tu nes tište mnoge boli,
Zeto Ti se za nas moli,
Da nas grije svijetlo Krista,
Da nam duše bude čista.

Prevedniče...

4. Ti si ponos Zedre grada,
U Tebi je svjetle nada.
Slomi snegu dušmanima.
Brani našu domovinu.

Prevedniče...

Prilog 20. Tekst pučke pjesme u čast sv. Šime.

16-A-

NA SVIJEČNICU

Ve-se-lo klikni Ši-o-ne vr-li Kralja ti

e-vo i Gospo - da - ra Bo- gu na susret

svome po- hr - li svetog koj stupa svog do

ita - ra.

2. Isusa Kralja Sione primi
Velebnim kucu nakiti sjajem
Njemu se s majkom klanjajmo i mi
Poklone svoje zružimo s rajem.

3. Šimeon časni s majčinih grudi
Djetešce k nebu podize gori
Vjeru i ljubav u sebi budi
Pjesan mu hvale hramca se ori.

4. Sad me u miru Gospode pusti
Sluga tvoj vidje spasenje tvoje
Prejasno svijetlo koje mrak gusti
Rasprsi suncem milosti svoje

Prilog 21. Notni zapis pučke pjesme u čast sv. Šimi koja se pjeva na blagdan Prikazanja
Gospodinovog, 2. veljače (Sviječnica).